

**Estudi comparatiu del marcatge diferencial d'objecte
en català central**

Daniel García Peris

Tutora:
Anna Pineda

Juliol del 2024

Treball Final del Màster Interuniversitari en Estudis Avançats de Llengua
i Literatura Catalanes

Universitat Autònoma de Barcelona - Universitat de Barcelona

Resum

En aquest treball investiguem el marcatge diferencial d'objecte, o acusatiu preposicional, en català central avui dia a partir d'un estudi del fenomen en dues poblacions. Ens hem basat en entrevistes individuals amb 56 informants, que van dur a terme tasques de producció oral, de conversa lliure semidirigida i d'emissió de judicis d'acceptabilitat.

Examinem sobretot noms propis, sintagmes nominals definits humans i sintagmes nominals indefinits humans. Per a l'anàlisi tenim en compte la varietat dialectal dels informants, la seva edat, el seu gènere i el seu nivell d'estudis. També prenem en consideració les escales de definitud i d'animacitat de l'objecte directe, el grau d'afectació del verb i, en els casos d'objectes directes formats per sintagmes nominals definits o indefinits, la presència o no d'un possessiu que determini el sintagma nominal.

Paraules clau

marcatge diferencial d'objecte; acusatiu preposicional; català; sintaxi; variació sintàctica

Abstract

In this dissertation we investigate Differential Object Marking, or prepositional accusative, in central Catalan today, based on a study of the phenomenon in two localities. We based the study on individual interviews with 56 informants, who performed tasks of oral production, semidirected free conversation and acceptability judgments.

We mainly examine proper nouns, definite human noun phrases and indefinite human noun phrases. For the analysis, we take into account the dialectal variety of the informants, their age, gender and level of education. We also consider the scales of definiteness and animacy of the direct object, the degree of affectedness of the verb and, in cases of direct objects formed by definite or indefinite noun phrases, the presence or absence of a possessive determining the noun phrase.

Keywords

differential object marking; prepositional accusative; Catalan; syntax; syntactic variation

Agraïments

A l'Anna Pineda, per haver-me acompanyat en tot moment durant l'elaboració d'aquest treball i haver-me transmès la seva passió per la lingüística. Gràcies per tota la dedicació i la paciència.

A la Núria Munné, per haver-me introduït en el món de la filologia catalana.

A tots els informants, sense els quals aquest treball no hauria estat possible. Moltes gràcies.

Índex

1. Introducció	5
2. Objectius i hipòtesis	8
3. Marc teòric i estat de la qüestió	9
4. Metodologia.....	12
5. Resultats i discussió.....	17
5.1. Tasca de producció oral.....	17
5.2. Tasca de conversa lliure semidirigida.....	24
5.3. Tasca d'emissió de judicis d'acceptabilitat	27
5.4. Casos <i>extrems</i> de MDO	33
5.5. Reflexions generals	35
6. Conclusions.....	39
7. Referències bibliogràfiques	41
8. Annexos.....	45

1. Introducció

El marcatge diferencial d'objecte (MDO) és un fenomen de variació sintàctica que consisteix en l'ús d'una marca específica, diferencial, per introduir determinats tipus d'objectes directes (OD), com en (1). El terme *marcatge diferencial d'objecte*, proposat per Bosson (vg. per exemple 1989, 1991 i 1998), és el que es fa servir més àmpliament en la bibliografia especialitzada. Però, com que en moltes llengües, com les romàniques, aquesta marca coincideix amb una preposició, aquest fenomen també es coneix tradicionalment com a *acusatiu preposicional*.

(1) Estimen *a* la mare.

És rellevant destacar l'isomorfisme entre un OD amb MDO i un objecte indirecte: en moltes llengües, incloses la majoria de les romàniques —llevat del romanès—, la marca del MDO coincideix amb la marca de datiu. Així doncs, en la majoria de llengües romàniques aquesta marca és la preposició *a*, mentre que en romanès també és una preposició però no *a* sinó *pe* 'en'. També subratllem que la marca del MDO coincideix amb la marca de locatiu en moltes llengües, com les romàniques —en aquest cas incloent-hi el romanès.

El MDO és un fenomen multicausal: “[...] L'aparició de la marca en un determinat objecte directe no és atzarosa, sinó que està condicionada per les característiques de l'element afectat, del verb i del conjunt de la construcció” (Pineda, 2023a: 115). Són especialment determinants en aquest fenomen la definitud i l'animacitat de l'OD. En aquest sentit, la bibliografia ha establert les dues escales de prominència de (2) per a aquests trets. Com més amunt en la jerarquia se situa l'OD més probable és que presenti MDO, i al revés. Ara bé, el MDO no es regeix per les dues escales en totes les llengües en què es dona. Per exemple, si bé en castellà i en romanès sí que és així, l'hebreu i el turc només tenen en compte l'escala de definitud.

- (2) a. Escala d'animacitat: humà > animat > inanimat
- b. Escala de definitud: pronoms > noms propis > sintagmes nominals (SN) definites > SN indefinits específics > SN indefinits no específics > SN escarits (vg. per exemple Aissen, 2003)

En aquesta línia, cal recordar que el MDO és un fenomen present en centenars de llengües del món, com ara l'hebreu i el turc —que ja hem esmentat— o l'hindi, entre les quals hi ha moltes llengües i varietats romàniques, com el castellà (vg. per exemple Pensado, 1995; Fábregas, 2013, i Laca, 2006), el sard (vg. Boeddu, 2020), el romanès

(vg. Irimia, 2023) o diverses varietats italianes (vg. Ledgeway, 2023) i occitanes (vg. Romieu i Bianchi, 2005, i Bach, 2018).

Ara bé, en el cas del català, el MDO ha estat sovint motiu de controvèrsia. Si bé normativament ha quedat reduït a alguns pocs casos situats al capdamunt de les escales de (2), com ara els pronoms personals, hi ha un contrast important entre el que prescriu la norma i l'ús real dels parlants, com fa notar Sancho Cremades (2002: 1737):

Trobem una clara divergència entre el català parlat i el català escrit que atén a la normativa. En el català parlat arreu del domini lingüístic hi ha un ampli ús de la preposició *a* (i les formes *an*, *ana*, *amb*) davant dels objectes directes animats definits, tal com s'esdevé en castellà: *No he vist {a la Maria / als nois}*. En canvi, el català escrit intenta seguir la normativa (Fabra 1918: § 112), que proposa un ús molt més restringit de la preposició *a* davant de l'objecte directe.

Aquesta disparitat probablement es deu al fet que, en l'establiment de l'estàndard, una llengua minoritzada “necessàriament ha de tenir en compte factors *extralingüístics*” (Pineda, 2023a: 117). Així doncs, com que en castellà el MDO és un fenomen molt estès (vg. per exemple Laca, 2006), en el procés d'estandardització del català hi va haver una “voluntat explícita de distanciar-se de l'espanyol” (Pineda, 2023a: 117), tot i que el MDO és un fenomen que ja existia en el català dels segles XIII, XIV i XV, abans de l'inici de la pressió sociolingüística del castellà (sobre el MDO en català antic, vg. Pineda, 2021a, 2021b i en premsa). En aquest sentit, i pel que fa a la genuïtat del MDO en català, Salvador i Pérez Saldanya (1993: 60) recorden que alguns estudis “conviden a ser prudents respecte a la posició de la gramàtica normativa sobre el tema”.

En la seva gramàtica normativa Fabra limita molt els casos de MDO admissibles. Afirmar que “els pronoms personals forts usats com a complements directes exigeixen davant d'ells la preposició *a*” (1918 [1933]: 112) i considera que fer servir la preposició *a* és “tolerable davant de certs pronoms, principalment *tothom*, *tots* i *el qual*” (1918 [1933]: 113). També posa com a exemples d'usos de la preposició *a* davant d'un OD l'estructura recíproca *Ens miràvem l'un a l'altre* i l'estructura comparativa amb el verb elidit *El perseguia com el gat a la rata* (1918 [1933]: 112-113). Però, més enllà d'aquests casos, proscriu el fenomen en català.

Posteriorment, diversos gramàtics van establir el consens d'admetre el MDO davant dels pronoms *qui*, *ningú*, *algú* i *altri*, com en els exemples de (3), en estructures paral·leles com la de (4), en casos de sinislocació i dextralocació com els de (5) i en contextos d'ambigüitat potencial com el de (6).

(3) a. A qui estima la mare?

b. No he vist a ningú.

- c. Em sembla que això pot perjudicar *a* algú de la teva família.
- d. El qui mata *a* altri.
- (4) T'he vist *a* tu i *a*/ metge.
(vg. Solà, 1994)
- (5) a. A Serrat el van ovacionar.
- b. Aquestes normes no els afecten, *a/s* altres socis.
(vg. Solà, 1994)
- (6) El Barça serà campió si guanya *a*/ Madrid.
(vg. Solà, 1994)

Cal afegir-hi que la GIEC, la gramàtica normativa actual, si bé assegura que, “com a norma general, el complement directe se situa immediatament després del verb i no apareix precedit de cap preposició” (GIEC, § 19.3.2), a part d'admetre els casos anteriors, també accepta el MDO amb quantificadors pronominals referits a persones com *cada u*, *cadascú* o *qualsevol*, com en (7), amb quantificadors quantitatius com *molts*, *pocs* o *bastants*, com en el cas de (8), i amb quantificadors indefinits com *uns*, *uns quants* o *uns altres* utilitzats pronominalment, com en (9). Així mateix, admet aquest fenomen davant dels interrogatius *quin* i *quants*, com en l'exemple de (10), en el cas d'una “reordenació dels constituents oracionals per raons estilístiques” (GIEC, § 19.3.2.4.c) com la de (11) i en estructures com la de (12), en què hi ha un “complement directe animat que apareix posposat a un complement de règim (sobretot si té una estructura complexa)” (GIEC, § 19.3.2.4.d).

- (7) Han interrogat *a* cadascú per separat.
- (8) Això afectarà *a* molts.
- (9) La decisió ha sorprès *a* uns quants.
- (10) A quin jugador triarà en Miquel?
- (11) A l'apatia habitual vencé l'esperança del triomf.
- (12) No va poder convèncer d'estudiar literatura medieval *a* les filles.

Observem, doncs, que, si bé la normativa del català ha ampliat força els contextos d'ús del MDO acceptats, encara considera inadmissibles la majoria de casos d'aquest fenomen. Condemna, per exemple, el MDO amb noms propis, com en (13), o amb SN amb referents humans, com en (14), que no són casos ni dislocats ni potencialment ambigus.

- (13) He vist *a* l'Anna.
- (14) Han saludat *a* la professora.

Per tant, la normativa troba que el MDO només es pot fer servir “excepcionalment” (DIEC2, entrada de la preposició *a*), de manera que s’allunya de l’ús real de la llengua, sobretot en el català parlat —tant informal com formal—, però també “en el català escrit, cosa especialment visible en l’era digital, quan molts textos [...] es fan públics sense que hi passi un corrector, o abans que hi pugui haver passat” (Pineda, 2023b: 152).

En aquest context de tensió entre norma i ús, el treball que presentem pretén fer una aportació, per mitjà d’un estudi comparatiu d’aquest fenomen en català central, al camp del MDO, que “constitueix un dels fenòmens que més interès ha suscitat i suscita encara en la lingüística, tant en els enfocaments més tradicionals com en els més teòrics” (Pineda, 2023b: 150). Vegeu, per exemple, els estudis de Rohlfs (1971 i 1973), Bosson (1989, 1991 i 1998), Pensado (1995), Aissen (2003), Laca (2006) i Iemmolo (2010) o d’altres de més recents, com els volums col·lectius editats per Kabatek et al. (2021) i per Irimia i Mardale (2023).

2. Objectius i hipòtesis

El propòsit principal d’aquest treball és estudiar el MDO en català segons diferents variables. Concretament, i com a subobjectius, analitzem aquest fenomen en funció de quatre factors externs i de quatre factors interns. Les variables extralingüístiques que tenim en compte són la varietat dialectal dels informants, la franja d’edat a la qual pertanyen, el seu gènere i el seu nivell d’estudis. Pel que fa a les variables lingüístiques, prenem en consideració les escales de definitud i d’animacitat de l’OD, el grau d’afectació del verb i, en els casos d’OD formats per SN definits o indefinits, la presència o no d’un possessiu.

A manera d’hipòtesis, si bé esperem que el gènere dels informants no tingui conseqüències en el MDO, preveiem que la seva varietat dialectal, la seva franja d’edat i el seu nivell d’estudis sí que en tinguin. En particular, tenim la impressió que els parlants de les varietats dialectals que estan habitualment en contacte amb un ús elevat del castellà presentaran més aquest fenomen que els de les varietats que tenen un contacte menor amb aquesta llengua (sobre els usos lingüístics a Catalunya, vg. Idescat, 2018), perquè el MDO es fa servir de manera molt més sistemàtica en castellà que en català (en relació amb l’ús del MDO en castellà, vg. per exemple Pensado, 1995; Fàbregas, 2013, i Laca, 2006) i això pot influir en el grau d’ús d’aquest fenomen en català. També

pressuposem més presència del MDO en els informants grans que en els joves, pel fet que els primers no van estudiar en català i els segons sí, de manera que aquests últims han rebut més intensament la influència de la normativa de la llengua. En el mateix sentit, pronostiquem una presència més elevada del MDO en els parlants sense estudis universitaris que en els que en tenen.

Respecte als factors interns que tenim en compte, suposem que les escales de definitud i d'animacitat de l'OD, establertes en la bibliografia sobre aquesta qüestió (vg. Aissen, 2003), es compliran i afectaran l'ús del MDO, en el sentit que com més definit i animat sigui l'OD més ús d'aquest fenomen trobarem, tal com s'observa generalment en el conjunt de les llengües del món. Amb relació al tipus de verb, esperem que el grau d'afectació verbal també determini l'ús del MDO, de manera que com més afectació tingui l'acció verbal en l'OD més ús del MDO notarem, com s'ha observat en treballs referits a diverses llengües, com els d'Andriani (2023), García García (2018), Næss (2004), Romero Heredero (2020), Romero Heredero i García García (2023) i Von Heusinger i Kaiser (2011). També preveiem més presència del MDO amb OD que tinguin un possessiu que en els que no en tinguin, cosa que es podria explicar pel fet que els primers estan més determinats que els altres (vg. Martí Girbau, 2002).

3. Marc teòric i estat de la qüestió

Des del punt de vista cronològic, els estudis sobre el MDO es poden dividir en tres onades. Les anàlisis anteriors a Bossong (1989, 1991 i 1998), que va encunyar el terme *marcatge diferencial d'objecte*, es refereixen al fenomen en qüestió amb el terme tradicional *acusatiu preposicional*. En aquesta primera etapa, el MDO “es considera principalment una evolució romànica natural que parteix de la preposició llatina *ad* [...], i la recerca se centra en l'estat funcional o en l'evolució diacrònica en una llengua o en una família lingüística” (Kabatek et al., 2021: 3).

La segona onada parteix de la tipologització de Bossong (1989, 1991 i 1998) i observa el MDO no només en llengües romàniques sinó en moltes llengües del món. Així doncs, considera que no es tracta d'un fenomen intern de les llengües romàniques sinó d'abast mundial. En aquest sentit, adverteix que el contacte entre llengües pot ser un element decisiu. A més, durant aquesta etapa es detecta que la definitud i l'animacitat de l'OD són factors claus en el MDO (vg. per exemple Aissen, 2003).

La tercera fase, que podem considerar que perdura actualment, refina les anàlisis anteriors de manera comparativa (vg. per exemple Von Heusinger i Kaiser, 2011, que estudien l'expansió diacrònica del MDO en castellà tenint en compte la semàntica i l'afectació verbals). En aquesta etapa, els estudis no només prenen en consideració els trets de l'OD, sinó que també tenen en compte els del conjunt de la construcció. En aquest sentit, s'analitzen nous factors, com l'agentivitat, la telicitat o l'afectació verbals (vg. per exemple Mürmann, 2021; Romero Heredero, 2020, i Næss, 2004, respectivament). També es té present l'adquisició lingüística i es posen en pràctica innovacions metodològiques, com l'anàlisi de corpus o estudis d'acceptabilitat.

Per abordar el MDO per a aquest treball ens hem centrat sobretot en els estudis de la segona i de la tercera onades. Conseqüentment, hem partit sobretot del marc teòric de la lingüística funcional. Hem tingut presents els enfocaments de Bossong (1989, 1991 i 1998), Næss (2004), Romero Heredero (2020), Laca (1995) i Iemmolo (2010). Però també hem tingut en compte l'aplicació de la Teoria de l'Optimitat al MDO d'Aissen (2003), sobretot pel que fa a les escales d'animacitat i definitud.

Com hem dit en apartats anteriors, el MDO és un fenomen multicausal. Se li atribueix una funció indexadora, topicalitzadora i distingidora. La funció indexadora se li assigna perquè es marquen els OD de construccions altament transitives. Aquestes construccions, amb verbs tèlics d'alta afectació —com per exemple *matar*— combinats amb OD clarament individuats —és a dir, OD animats, definits i específics—, presenten una major freqüència de MDO.

Des del punt de vista de la pragmàtica, el MDO té una funció topicalitzadora. Es tracta d'una eina per destacar, o sigui, per marcar, OD que no són estrictament tòpics però que conserven trets relacionats amb la topicalitat, com l'animacitat, la definitud o l'especificitat (vg. Iemmolo, 2010, i Bossong, 1991 i 1998). De fet, com hem esmentat en l'apartat 1, les dislocacions són un dels contextos en què la normativa del català admet el MDO (vg. GIEC, § 19.3.2.4).

La tercera funció que s'atribueix al MDO, la distingidora, se li adjudica perquè és un mecanisme que permet marcar i, per tant, distingir els OD animats altament particularitzats —per exemple, humans i definits—, que si no podrien identificar-se amb la funció de subjecte en llengües en què l'ordre oracional és flexible. Així doncs, des d'aquesta perspectiva el MDO serveix per superar aquesta ambigüitat potencial.

Per dur a terme l'estudi que presentem en aquest treball hem tingut present aquestes diverses funcions, però també altres paràmetres, com el contacte entre llengües —en el nostre cas, el contacte del català amb el castellà (sobre el MDO en

castellà vg. Laca, 1995 i 2006)—, la definitud i l'animacitat de l'OD (vg. Aissen, 2003), el grau d'afectació del verb (vg. Næss, 2004) i la presència o no d'un possessiu que determini els OD formats per SN definits o indefinits.

Aissen (2003: 437) assegura que, si bé s'ha expressat la idea que la funció del MDO és desambiguar el subjecte de l'OD, “el MDO apareix en molts casos en què l'absència de marcatge de cas no podria conduir a cap ambigüitat”. Aleshores es planteja que “el que és marcat per als objectes no és marcat per als subjectes, i viceversa” (Aissen, 2003: 438). A tall d'exemple, si considerem una oració transitiva prototípica com *El Joan llegeix un llibre*, un subjecte humà no és marcat, però en canvi un OD humà sí que serà marcat; i al revés, un subjecte inanimat serà marcat, però un OD inanimat no. És llavors que, tenint en compte que com més prominent és un OD més probablement rebrà una marca, proposa les dues escales de prominència de (15):

- (15) a. Escala d'animacitat: humà > animat > inanimat
- b. Escala de definitud: pronoms personals > noms propis > SN definits
> SN indefinits específics > SN indefinits no específics

Per a aquest treball ens hem guiat per aquestes dues jerarquies proposades per Aissen (2003), afegint al capdavall de l'escala de definitud la categoria dels SN escarits. Aquestes escales permeten fer generalitzacions, com ara que si en una llengua observem MDO amb SN definits, el fenomen també estarà present en els elements de categories superiors, és a dir, els pronoms personals i els noms propis. Així mateix, si en una llengua no hi ha presència de MDO amb OD humans s'espera que tampoc n'hi hagi amb elements de categories inferiors, és a dir, amb OD animats —animals— i inanimats.

Sobre la presència o no d'un possessiu que determini els SN definits o indefinits, tenim present que els SN acompanyats d'un possessiu estan més determinats que els altres (vg. Martí Girbau, 2002).

Pel que fa a l'afectació verbal, ens hem basat en Næss (2004: 1206), que afirma que, “en el cas del MDO, la propietat rellevant és l'afectació: els objectes que estan especificats positivament per a l'afectació prenen el cas acusatiu¹, mentre que els objectes que no estan afectats —i els subjectes, que tampoc estan afectats— no prenen cap marca”.

Finalment, i en relació amb l'estat de la qüestió pel que fa a l'estudi del fenomen en el català actual, ens hem de referir als estudis previs de Pineda (2023b), Perpiñán

¹ El terme *cas acusatiu* és emprat aquí com a sinònim de MDO.

(2018) i Labèrnia (2015). Respecte a la varietat dialectal dels parlants, Pineda assegura que “no s’han detectat diferències notables ni rellevants [...] entre els [parlants] de Barcelona i els d’un poble d’Osona o de Girona, per exemple” (2023b: 166).

Sobre el català central en concret, Pineda (2023b: 170) afirma que el MDO amb noms propis és “l’opció majoritària” en tasques de producció oral. Ara bé, constata que l’ús del fenomen varia segons el verb de la construcció: “En central [...] l’ús de la preposició amb el complement directe de *veure* és significativament menor que amb *saludar*” (Pineda, 2023b: 171). Observa, doncs, que, “juntament amb l’animacitat i la definitud, el tipus de verb lèxic és també un factor determinant en català” (2023b: 171).

Respecte a l’emissió de judicis d’acceptabilitat, Pineda (2023b: 176) destaca que “la gran majoria dels parlants trobaven acceptables la gran majoria de les oracions proposades”. Concretament, subratlla que “el consens és gairebé total en les oracions amb un nom propi [...] i amb un SN definit humà [...], i sorprèn també l’àmplia acceptabilitat de què gaudeixen les oracions amb SN indefinits humans (també quan no són explícitament específics [...]) o, fins i tot, amb SN inanimats [...]” (Pineda, 2023b: 176).

Pineda (2023b: 174) també posa en relleu casos de MDO amb SN escarits, tot i que “en principi se situen al capdavall de l’escala de definitud”. En definitiva, remarca que el MDO “amb noms propis i sintagmes nominals està molt present en tots els dialectes del català, llevat del rossellonès” (Pineda, 2023b: 170).

4. Metodologia

Per dur a terme aquest treball vam començar concretant els objectius que hem presentat en l’apartat 2. D’entrada, els que tenen relació amb factors extralingüístics. Vam delimitar l’estudi del MDO segons la varietat dialectal dels informants a dues varietats dialectals del català central: el barceloní —amb informants de la ciutat de Barcelona— i el tarragoní —amb parlants de la localitat de la Selva del Camp (Camp de Tarragona). En la selecció dels informants vam tenir cura que haguessin passat la major part de la vida a la població d’interès perquè en fossin representatius. El factor de l’edat el vam detallar en dues franges d’edat: informants d’entre 20 i 35 anys i d’entre 65 i 85 anys. Pel que fa al gènere, vam incloure en la mostra de parlants tant homes com dones.

El nombre final de parlants que han format la mostra ha estat de 56, si bé n'hem hagut de descartar vuit, com explicarem més endavant. Tant el factor de la varietat dialectal dels informants com els de l'edat i el gènere els vam tenir en compte a l'hora de seleccionar els informants per a la mostra, de manera que hem estudiat el mateix nombre de parlants de cada una de les dues opcions per a cada factor. Així doncs, hem analitzat 28 informants de Barcelona i 28 de la Selva del Camp, 28 parlants joves i 28 de grans, i 28 homes i 28 dones.

En canvi, no vam tenir en compte el nivell d'estudis dels informants per incloure'ls en la mostra, atès que estudis previs com els de Labèrnia (2015) i Pineda (en preparació) indicaven que no es traduïa en una diferència substancial pel que fa a l'ús del MDO. Amb tot, sí que hem pres en consideració aquest factor a l'hora d'analitzar els resultats. Concretament, hem dividit els informants en dos grups: parlants amb estudis universitaris i parlants sense estudis universitaris. Ara bé, el nombre d'informants de cada grup no és el mateix: hem analitzat 38 informants amb estudis universitaris i divuit sense estudis universitaris.

Cal fer referència també al perfil sociolingüístic dels parlants que van participar en l'estudi. En aquest sentit, vam seleccionar exclusivament parlants que fossin dominants de català, és a dir, que fossin parlants amb el català com a llengua principal, malgrat que, ateses les condicions sociolingüístiques de la llengua, tots eren com a mínim bilingües. En concret, a més de la coneixença personal de molts dels entrevistats, en tots els casos ens vam assegurar d'aquest aspecte mitjançant un qüestionari inicial basat en els tests de perfils lingüístics bilingües comuns en la bibliografia (vg. per exemple Birdsong et al., 2012).

Una vegada vam haver elaborat la llista d'informants que formen la mostra, vam dissenyar el treball de camp. En concret, vam dur a terme entrevistes personals presencials en què vam combinar la tècnica de l'enquesta, basada en tasques de producció oral i d'emissió de judicis d'acceptabilitat, amb la de la conversa lliure semidirigida. Així doncs, vam centrar l'estudi en la llengua oral, tant pel que fa a la producció com a la percepció, perquè, com que en català la normativa condemna el MDO, pensem que en la llengua escrita les persones s'ajusten més a la norma, com apunta Sancho Cremades (2002: 1737)² a la *Gramàtica del català contemporani*, ja que és un acte més reflexiu.

² "Trobem una clara divergència entre el català parlat i el català escrit que atén a la normativa. En el català parlat arreu del domini lingüístic hi ha un ampli ús de la preposició *a* (i les formes *an*, *ana*, *amb*) davant dels objectes directes animats definits, tal com s'esdevé en castellà: *No he vist {a la Maria / als nois}*. En canvi,

Per idear les entrevistes vam tenir en compte els factors lingüístics dels quals hem parlat anteriorment, és a dir, les escales de definitud i d'animacitat de l'OD, l'afectació del verb i la presència o no d'un possessiu. Pel que fa a les escales de definitud i d'animacitat de l'OD, ens vam centrar en OD que fossin noms propis, SN definits humans i SN indefinits humans, si bé en la conversa lliure semidirigida van aparèixer altres tipus d'OD. A més, vam afegir un possessiu a la meitat de les construccions amb SN definits humans i a la meitat de les construccions amb SN indefinits humans. Respecte a l'afectació verbal, ens vam centrar en tres verbs: *veure*, *saludar* i *criticar*, que difereixen en el grau d'afectació que tenen sobre l'OD (vg. per exemple Næss, 2004, i Von Heusinger i Kaiser, 2007 i 2011).

Vam dividir les entrevistes en tres tasques d'uns cinc minuts de durada cadascuna, de manera que cada entrevista va durar aproximadament quinze minuts, a banda del qüestionari inicial de tipus sociolingüístic. La primera tasca va consistir en un exercici de producció oral. Per mitjà d'una presentació de diapositives, vam mostrar als informants esquemes d'oracions com el de (16), de manera que van haver de formar construccions conjugant els infinitius i afegint el determinant adequat a cada OD. A més, evidentment, van afegir o no la preposició a davant de cada OD, que és el fet que ens interessa.

(16) Aquest matí...

els alumnes + veure + professora

Els parlants van saber quin determinant afegir a l'OD en cada cas perquè els vam presentar els esquemes en dos blocs: un bloc en què els OD eren noms propis i SN definits humans i un altre en què eren SN indefinits humans. Cadascun dels blocs anava precedit d'una diapositiva d'exemple.

A part de permetre'ns analitzar el MDO, aquest sistema té quatre avantatges. El primer és que distraïem els informants del propòsit real de l'estudi amb el fet d'haver de conjugat l'infinitiu. El segon és que els forcem, per mitjà de l'adjunt inicial *Aquest matí...*, a fer servir el temps verbal que ens interessa, el perfet d'indicatiu, que, gràcies a la terminació, ens permet apreciar correctament la presència de la marca preposicional davant de l'acusatiu —amb verbs en present, imperfet o passat perifràstic d'indicatiu sovint la preposició *a* es confon amb la terminació verbal en català central per la neutralització vocàlica. A més, vam fer servir OD femenins, perquè els articles masculins es confonen amb la preposició *a* —també per la neutralització vocàlica del català central.

el català escrit intenta seguir la normativa (Fabra 1918: § 112), que proposa un ús molt més restringit de la preposició *a* davant de l'objecte directe" (Sancho Cremades, 2002: 1737).

El tercer avantatge és que, com que no hi ha els determinants dels OD, els informants són conscients que poden afegir elements a l'esquema que els mostrem. El quart, també gràcies a no explicitar aquests determinants, és que evitem presentar esquemes que ja siguin oracions gramaticals, cosa que desincentiva l'afegiment del MDO, com passava en l'experiment de Perpiñán (2018).

La presentació que vam ensenyar als informants consta de 24 diapositives, de les quals dues són d'exemple, com hem dit, i quatre de control. Se'n pot consultar una mostra als annexos. Les diapositives de control consisteixen en una construcció amb un règim verbal amb la preposició *a* i en tres construccions amb OD inanimats. Així doncs, la previsió era que la preposició *a* no hi apareixeria. Les divuit diapositives restants estan distribuïdes de la següent manera. D'una banda, pel que fa al verb, n'hi ha sis amb *veure*, sis amb *saludar* i sis amb *criticar*. D'altra banda, en relació amb l'OD, n'hi ha sis amb noms propis, sis amb SN definits humans i sis amb SN indefinits humans. A més, les construccions de les sis diapositives amb SN definits humans estan dividides en tres que presenten un possessiu i tres que no, i les de les diapositives amb SN indefinits humans, de la mateixa manera, estan dividides en tres que presenten un possessiu i tres que no.

La segona tasca va ser un exercici de conversa lliure semidirigida, en què vam fer una adaptació de la tècnica coneguda com a *map task*. Vam etiquetar els personatges d'un dibuix d'escenes quotidianes amb noms propis i SN i vam demanar als informants que comentessin les escenes. Aquest dibuix es pot consultar als annexos. Vam intentar aconseguir casos d'OD amb les característiques que ens interessaven: noms propis, SN definits humans i SN indefinits humans, si bé van aparèixer altres tipus d'OD. L'entrevistador va guiar els informants cap als personatges femenins, perquè els articles masculins es confonen amb la preposició *a* en català central, com hem dit. També va vigilar, pel mateix motiu, que el temps verbal utilitzat fos el perfet d'indicatiu o el gerundi. Destaquem que aquesta part de les entrevistes, com que era massa espontània per poder-ne prendre notes adequadament, es va enregistrar.

La tercera tasca va consistir en un exercici d'emissió de judicis d'acceptabilitat. L'entrevistador va pronunciar en veu alta un seguit d'oracions com la de (17) i els informants van haver de jutjar l'acceptabilitat de cada cas segons tres opcions: *acceptable*, *inacceptable* o *dubtós*. La llista d'oracions segueix aproximadament el mateix patró que els esquemes de construccions de la primera tasca, la de producció oral, però en aquest cas es tracta d'oracions ja construïdes i amb una mica més de context. Aquesta llista es pot consultar als annexos. La formen 25 construccions, de les

quals nou són de control, perquè són clarament acceptables —són construccions completament gramaticals i normatives— o clarament inacceptables —presenten MDO amb OD inanimats o la correlació *l'un a l'altre* sense la preposició *a*.

(17) L'alumne ha saludat *a* la professora al passadís.

Les altres setze oracions estan repartides de la següent manera. D'una banda, pel que fa al verb, n'hi ha sis amb *veure*, sis amb *saludar* i quatre amb *criticar*. D'altra banda, amb relació a l'OD, n'hi ha sis amb noms propis, cinc amb SN definits humans i cinc amb SN indefinits humans. Al seu torn, les construccions amb SN definits humans estan dividides en tres que presenten un possessiu i dues que no, i les construccions amb SN indefinits humans, de la mateixa manera, estan dividides en tres que presenten un possessiu i dues que no. Destaquem que les oracions no estaven separades per blocs, com en la primera tasca, sinó que seguien un ordre aleatori.

Per acabar, un cop descrites les tasques que van dur a terme els informants, convé explicar els motius pels quals hem descartat vuit de les entrevistes dutes a terme. En el primer cas, el parlant no era de cap de les dues poblacions triades, però va insistir a fer l'entrevista. A més, no va entendre correctament les tasques i no va resoldre correctament les qüestions de control. El segon cas és el d'una informant que té coneixements avançats de llengua catalana i els va explicitar, de manera que la resolució de les diferents tasques proporcionava uns resultats globals poc coherents que indicaven que segurament, en diversos casos, es va autocorregir. En el tercer cas, el parlant va fer explícit el seu coneixement de la normativa en aquest aspecte i va admetre que s'havia autocorregit. En el quart cas, la gravació de la tasca de conversa lliure semidirigida tenia massa soroll de fons i no s'hi sentia bé l'informant. En el cinquè cas, la informant no va ser capaç de conjuguar els infinitius en la tasca de producció oral, no veia bé el dibuix de la tasca de conversa lliure semidirigida i no va poder fer les reflexions metalingüístiques necessàries per a la tasca d'acceptabilitat. El sisè cas és el d'una parlant que té i va verbalitzar coneixements avançats de llengua catalana i que molt probablement es va autocorregir, com en el segon cas. El setè cas és el d'un informant que no tenia el català com a llengua principal i que, per tant, no s'adequava al perfil sociolingüístic que ens interessava. En el vuitè cas, el parlant va dir, després de fer l'entrevista, que havia viscut força temps en uns quants llocs del domini lingüístic català —dels quals només un és una de les dues poblacions en què ens hem centrat— i també de fora del domini lingüístic.

Durant les entrevistes, vam anotar els resultats de les tasques primera i tercera en unes graelles en paper que ens permetien prendre nota ràpidament i no fer servir un

ordinador que pogués interposar-se entre entrevistador i entrevistat. Un cop dutes a terme les entrevistes, vam transcriure les construccions que ens interessaven dels enregistraments de la segona tasca —la conversa lliure semidirigida a partir del *map task*— per fer-ne anàlisis qualitatives. També vam traspasar a fulls de càlcul les dades recollides en paper en les tasques primera i tercera i les dades rellevants extretes dels enregistraments de la segona tasca amb l'objectiu de procedir a l'anàlisi quantitativa corresponent.

5. Resultats i discussió

Els resultats obtinguts en aquest estudi mostren clarament que el MDO es dona en català central amb noms propis i amb SN definits humans i SN indefinits humans, en la línia del que constata Pineda (2023b) i del que havia apuntat, tot i que sense haver-ho confirmat per mitjà d'experiments, Sancho Cremades (2002) a la *Gramàtica del català contemporani*.

A continuació analitzem els resultats del treball seguint per a l'exposició l'ordre en què els informants van fer les diverses tasques: primer parlarem de la tasca de producció oral (subapartat 5.1), tot seguit de la tasca de conversa lliure semidirigida (subapartat 5.2) i finalment de la tasca d'emissió de judicis d'acceptabilitat (subapartat 5.3). En acabat, mostrarem alguns dels casos *extrems* de MDO que hem trobat (subapartat 5.4) i exposarem unes reflexions generals (subapartat 5.5).

5.1. Tasca de producció oral

Fixem-nos en els resultats de la tasca de producció oral. De manera general, observem, d'una banda, que la presència d'aquest fenomen és considerable amb els tres tipus d'OD que hem analitzat i, de l'altra, que l'escala de definitud (vg. per exemple Aissen, 2003) es compleix, tal com havíem previst, de manera que com més definit és l'OD més ús fan els informants del MDO —l'ús del fenomen amb noms propis és el més elevat i supera l'ús amb SN definits humans i amb SN indefinits humans, per aquest ordre (taula

1). Recordem que això s'adiu amb els resultats de Pineda (2023b: 170), que assegura que el MDO amb noms propis és “l'opció majoritària” en català central en tasques de producció oral.

Tasca de producció		
Amb noms propis	Amb SN definits	Amb SN indefinits
208/336	182/336	139/336
61,9 %	54,2 %	41,4 %

Taula 1. Presència de MDO segons el tipus d'OD en la tasca de producció.

En canvi, globalment no notem cap diferència important en l'ús del MDO entre homes i dones (taula 2), fet que sembla confirmar la nostra hipòtesi i que concorda amb les anàlisis de Pineda (2023b). Ara bé, si refinem l'anàlisi i afegim el factor del tipus d'OD a la variable del gènere (taula 3), descobrim una contraposició: les dones fan més ús del MDO amb noms propis que els homes i els homes en fan més ús amb SN indefinits humans que les dones —amb SN definits humans la diferència és poc important. Tenint en compte que els SN indefinits se situen a la part baixa de l'escala de definitud, aquests resultats semblen mostrar un exemple dels homes com a impulsors del canvi lingüístic, ja que en aquest cas són més innovadors que les dones.

Tasca de producció	
Dones	Homes
266/504	263/504
52,8 %	52,2 %

Taula 2. Presència de MDO segons el gènere dels informants en la tasca de producció.

Tasca de producció					
Dones			Homes		
Amb noms propis	Amb SN definits	Amb SN indefinits	Amb noms propis	Amb SN definits	Amb SN indefinits
109/168	93/168	64/168	99/168	89/168	75/168
64,9 %	55,4 %	38,1 %	58,9 %	53,0 %	44,6 %

Taula 3. Presència de MDO segons el gènere dels informants i el tipus d'OD en la tasca de producció.

El MDO no sembla veure's afectat de manera rellevant per la presència o no d'un possessiu que determini els SN definits humans, però quan el possessiu determina SN indefinits humans observem més ús del fenomen sense possessiu que amb possessiu (taula 4), fet que contradiu la hipòtesi que havíem formulat, ja que esperàvem que els SN amb possessius, pel fet d'estar una mica més determinats, presentessin més MDO. Amb tot, els resultats indiquen el contrari.

Tasca de producció			
Amb SN definits		Amb SN indefinits	
Amb possessiu	Sense possessiu	Amb possessiu	Sense possessiu
90/168	92/168	65/168	74/168
53,6 %	54,8 %	38,7 %	44,1 %

Taula 4. Presència de MDO amb sintagmes nominals definits humans i sintagmes nominals indefinits humans segons si estan determinats o no per un possessiu en la tasca de producció.

Quan tenim en compte els tres verbs en els quals ens hem centrat —*veure*, *saludar* i *criticar*— (taula 5), observem que el MDO en català també és sensible a l'afectació verbal (vg. Næss, 2004), com havíem suposat i com confirmen els estudis de Pineda (2023b: 171): “En central [...] l'ús de la preposició amb el complement directe de *veure* és significativament menor que amb *saludar*”. Així doncs, notem que l'ús més moderat del fenomen es dona quan la construcció conté el verb *veure*, un verb que afecta de manera molt lleu l'OD. En canvi, dos verbs d'afectació més elevada com *saludar* i *criticar* presenten usos més elevats del MDO. A més, convé subratllar que *saludar* és un verb que ha d'anar acompanyat necessàriament d'un OD humà, el qual, per tant, se situa al capdamunt de l'escala d'animacitat. Així mateix, tant *saludar* com *criticar* són verbs que pressuposen agentivitat en l'OD. Per tant, tenen característiques que prototípicament s'associen als subjectes, i s'ha observat que aquest fet pot propiciar l'aparició del MDO, és a dir, d'una marca per diferenciar-los dels subjectes (sobre el paper de l'agentivitat de l'OD en el MDO en diverses llengües romàniques, vg. Von Heusinger i Kaiser, 2011; Romero Heredero, 2020; Romero Heredero i García García, 2023, i Mürmann, 2021).

Respecte al que constata Pineda (2023b), aquests resultats representen usos del MDO similars en el cas dels SN definits humans i dels SN indefinits humans i una mica superiors en el cas dels noms propis. Aquestes dades serveixen per tenir un panorama general de quins verbs susciten més MDO, però cal fixar-se en les dades desglossades segons el tipus d'OD per obtenir una visió més exacta de la situació (taula 6). En tot cas,

la jerarquia entre els tres verbs es manté quan afegim a l'anàlisi els tres tipus d'OD que hem estudiat.

Tasca de producció		
Amb veure	Amb saludar	Amb criticar
157/336	189/336	183/336
46,7 %	56,3 %	54,5 %

Taula 5. Presència de MDO segons el tipus de verb en la tasca de producció.

Tasca de producció								
Amb veure			Amb saludar			Amb criticar		
Amb noms propis	Amb SN definits	Amb SN indefinits	Amb noms propis	Amb SN definits	Amb SN indefinits	Amb noms propis	Amb SN definits	Amb SN indefinits
63/112	53/112	41/112	75/112	65/112	49/112	70/112	64/112	49/112
56,3 %	47,3 %	36,6 %	67,0 %	58,0 %	43,8 %	62,5 %	57,1 %	43,8 %

Taula 6. Presència de MDO segons el tipus de verb i el tipus d'OD en la tasca de producció.

Respecte al factor de la varietat dialectal, tot i que Pineda no detecta “diferències notables ni rellevants [...] entre els [parlants] de Barcelona i els d'un poble d'Osona o de Girona” (2023b: 166), en el nostre estudi notem en general més presència del MDO en els parlants de Barcelona que en els de la Selva del Camp (taula 7), cosa que confirma la nostra impressió inicial. Probablement la pressió sociolingüística del castellà, més important a Barcelona que a la Selva del Camp (vg. Idescat, 2018), explica aquesta divergència, atès que el MDO és un fenomen molt estès en castellà (vg. Pensado, 1995; Fábregas, 2013, i Laca, 2006). Si desglossem aquests en resultats segons el tipus d'OD (taula 8), observem novament que l'escala de definitud és determinant.

Tasca de producció	
La Selva del Camp	Barcelona
236/504	293/504
46,8 %	58,1 %

Taula 7. Presència de MDO segons la varietat dialectal dels informants en la tasca de producció.

Tasca de producció					
La Selva del Camp			Barcelona		
Amb noms propis	Amb SN definits	Amb SN indefinits	Amb noms propis	Amb SN definits	Amb SN indefinits
96/168	75/168	65/168	112/168	107/168	74/168
57,1 %	44,6 %	38,7 %	66,7 %	63,7 %	44,1 %

Taula 8. Presència de MDO segons la varietat dialectal dels informants i el tipus d'OD en la tasca de producció.

Pel que fa al nivell d'estudis dels parlants, recordem d'entrada que el nombre d'informants amb estudis universitaris i sense estudis universitaris no és el mateix: hem analitzat força més parlants amb estudis universitaris —38— que sense —divuit. Dit això, subratllem que l'ús del MDO és molt elevat entre els parlants sense estudis universitaris (taula 9), mentre que el nombre de casos de MDO en informants amb estudis universitaris (taula 10) és molt inferior. Això s'adiu amb la nostra hipòtesi, segons la qual els primers han rebut la influència de la normativa de la llengua —que proscriu tots els casos de MDO que apareixien en la tasca de producció— de manera bastant menys intensa que els segons. La diferència en l'ús del fenomen segons el nivell d'estudis es pot explicar, doncs, pel grau de coneixement i d'adequació a la norma dels parlants.

També destaquem que podria semblar que els informants sense estudis universitaris no es veuen afectats per l'escala de definitud de l'OD, ja que fan ús del MDO de manera similar amb els tres tipus d'OD analitzats, mentre que els que sí que tenen estudis universitaris mostren clarament els efectes d'aquesta jerarquia. Tanmateix, aquest anivellament probablement s'explica per l'elevat grau d'ús del fenomen en aquest tipus de parlants. En aquest grup social el MDO està tan estès que probablement ha començat a frenar la seva expansió amb els tipus d'OD situats més amunt en la jerarquia de definitud, fet que és habitual en les etapes finals d'un procés de canvi lingüístic i que pot haver permès que l'ús del MDO amb OD de categories inferiors hagi gairebé atrapat l'ús del MDO amb OD de categories superiors.

Tasca de producció		
Informants sense estudis universitaris		
Amb noms propis	Amb SN definits	Amb SN indefinits
91/108	79/108	82/108
84,3 %	73,2 %	75,9 %

Taula 9. Presència de MDO en informants sense estudis universitaris segons el tipus d'OD en la tasca de producció.

Tasca de producció		
Informants amb estudis universitaris		
Amb noms propis	Amb SN definits	Amb SN indefinits
117/228	103/228	57/228
51,3 %	45,2 %	25,0 %

Taula 10. Presència de MDO en informants amb estudis universitaris segons el tipus d'OD en la tasca de producció.

De manera similar, notem molt més ús del MDO en els parlants grans, d'entre 65 i 85 anys (taula 11), que en els joves, d'entre 20 i 35 anys (taula 12). A més, en aquest cas podem observar nítidament com les escales de definitud es compleixen. Aquesta diferència en l'ús del fenomen, que confirma el que havíem suposat, podria explicar-se novament pel grau de penetració de la normativa lingüística en cada franja d'edat. Mentre que els informants grans no van ser escolaritzats en català —van passar l'etapa escolar sota la dictadura franquista—, majoritàriament no han estudiat mai la normativa d'aquesta llengua i molts no hi estan alfabetitzats, més enllà de l'ús quotidià, els joves han rebut tota formació en català —des del 1982 a Catalunya hi ha hagut immersió lingüística en català, tant oralment com per escrit— i probablement són més conscients del que prescriu la norma. A més, destaquem que els informants sense estudis universitaris (taula 9) són majoritàriament gent gran.

Tasca de producció		
Informants grans		
Amb noms propis	Amb SN definits	Amb SN indefinits
129/168	115/168	101/168
76,8 %	68,5 %	60,1 %

Taula 11. Presència de MDO en informants grans segons el tipus d'OD en la tasca de producció.

Tasca de producció		
Informants joves		
Amb noms propis	Amb SN definits	Amb SN indefinits
79/168	67/168	38/168
47,0 %	39,9 %	22,6 %

Taula 12. Presència de MDO en informants joves segons el tipus d'OD en la tasca de producció.

Una dada molt rellevant és que, mentre que els informants de Barcelona presenten un ús del MDO força similar entre franges d'edat —lleugerament menor entre els joves—, els parlants de la Selva del Camp mostren usos del fenomen marcadament diferents en funció de si són grans o joves (taula 13). Si observem aquests mateixos resultats segons el tipus d'OD (taula 14), la divergència s'accentua, sobretot amb SN indefinits humans. En canvi, l'ús del MDO a Barcelona segons el tipus d'OD (taula 15) presenta xifres molt més harmòniques entre franges d'edat, com passa quan ens hi fixem de manera general (taula 13), si bé l'ús del fenomen és menor entre els joves. L'anàlisi dels resultats de la tasca de conversa lliure, en el subapartat següent, ens aportarà més pistes sobre com interpretar aquests resultats aparentment inesperats.

Tasca de producció			
La Selva del Camp		Barcelona	
Informants grans	Informants joves	Informants grans	Informants joves
182/252	54/252	163/252	130/252
72,2 %	21,4 %	64,7 %	51,6 %

Taula 13. Presència de MDO segons la varietat dialectal dels informants i la seva franja d'edat en la tasca de producció.

Tasca de producció					
La Selva del Camp					
Informants grans			Informants joves		
Amb noms propis	Amb SN definits	Amb SN indefinits	Amb noms propis	Amb SN definits	Amb SN indefinits
69/84	54/84	59/84	27/84	21/84	6/84
82,1 %	64,3 %	70,2 %	32,1 %	25,0 %	7,1 %

Taula 14. Presència de MDO en informants de la Selva del Camp segons la seva franja d'edat i segons el tipus d'OD en la tasca de producció.

Tasca de producció					
Barcelona					
Informants grans			Informants joves		
Amb noms propis	Amb SN definits	Amb SN indefinits	Amb noms propis	Amb SN definits	Amb SN indefinits
60/84	61/84	42/84	52/84	46/84	32/84
71,4 %	72,6 %	50,0 %	61,9 %	54,8 %	38,1 %

Taula 15. Presència de MDO en informants de Barcelona segons la seva franja d'edat i segons el tipus d'OD en la tasca de producció.

5.2. Tasca de conversa lliure semidirigida

Si analitzem les dades de la tasca de conversa lliure semidirigida de manera quantitativa (taula 16), observem que, novament, l'escala de definitud es compleix, tot i que en aquest cas les xifres són notablement superiors a les de la tasca de producció oral. Així doncs, si bé els percentatges d'ús del MDO que hem extret de l'exercici de producció oral són força inferiors als de Pineda (2023b), els d'aquesta tasca són similars als seus —els comparem amb els resultats de tasques de producció oral. Una possible explicació d'aquesta divergència de resultats entre exercicis és la improvisació d'aquesta tasca, que resulta clau, perquè permet analitzar la parla espontània dels informants de manera més fidel que la de producció oral. A més, l'exercici de producció oral estava basat en la lectura, de manera que era més acadèmic i, a través del text escrit, es podia associar més fàcilment a un registre formal que aquesta tasca. En aquest sentit, subratllem que en aquest exercici, el de conversa lliure semidirigida, els informants van produir set

casos de MDO amb SN inanimats i un cas de MDO amb un SN escarrit, és a dir, exemples del fenomen que se situen al capdavant de les escales d'animacitat i de definitud. Pineda (2023b) també destaca casos així. Concretament, observa al voltant d'un 60 % de MDO amb SN escarits humans, gairebé un 60 % de MDO amb topònims —que són noms propis inanimats— i quasi un 80 % de MDO amb partits polítics —noms propis inanimats però amb un cert grau de personificació.

Tasca de conversa lliure semidirigida			
Amb noms propis	Amb SN definits	Amb SN indefinits	Amb SN animats no humans
506/592	261/321	46/75	4/11
85,5 %	81,3 %	61,3 %	36,4 %

Taula 16. Presència de MDO segons el tipus d'OD en la tasca de conversa lliure semidirigida.

Fixem-nos ara en els resultats dels joves de la Selva del Camp en la tasca de conversa lliure semidirigida (taula 17), atès l'ús notablement baix del MDO que fan en la tasca de producció oral, tal com hem vist en el subapartat 5.1. Un ús tan baix del MDO no es correspon gaire amb la manera de parlar real del jovent. En aquest sentit, podem veure que en aquest exercici aquests mateixos parlants fan servir el fenomen de manera elevada, gairebé com els joves de Barcelona (taula 18). Entenem, doncs, que els parlants joves de la Selva del Camp —majoritàriament amb estudis universitaris— van voler donar una imatge allunyada de la seva gramàtica real en la tasca de producció oral i que, en canvi, no van poder-ho controlar en la tasca de conversa lliure semidirigida. Els resultats dels joves de la Selva del Camp en l'exercici de producció oral també s'expliquen pel filtre normatiu, que els informants grans de la Selva del Camp no han adquirit gaire perquè no van rebre formació en català i que els informants joves de Barcelona, pel que sembla, no han adquirit tan completament com els de la Selva del Camp pel fet de viure en un entorn sociolingüístic amb una forta presència del castellà. També posem en relleu que en aquest exercici els parlants joves de la Selva del Camp van fer servir el MDO amb SN inanimats dues vegades i que els de Barcelona van marcar el 66,7 % dels SN animats no humans —dos casos de tres—, un SN inanimat i un SN escarrit.

Tasca de conversa lliure semidirigida		
Informants joves de la Selva del Camp		
Amb noms propis	Amb SN definits	Amb SN indefinits
138/166	64/89	12/21
83,1 %	71,9 %	57,1 %

Taula 17. Presència de MDO en informants joves de la Selva del Camp segons el tipus d'OD en la tasca de conversa lliure semidirigida.

Tasca de conversa lliure semidirigida		
Informants joves de Barcelona		
Amb noms propis	Amb SN definits	Amb SN indefinits
139/163	78/90	12/22
85,3 %	86,7 %	54,6 %

Taula 18. Presència de MDO en informants joves de Barcelona segons el tipus d'OD en la tasca de conversa lliure semidirigida.

Observem també que, en aquesta tasca, tant els informants grans de la Selva del Camp (taula 19) com els informants grans de Barcelona (taula 20) mostren uns resultats més semblants als de l'exercici de producció oral, cosa que indica que no van intentar amagar la seva gramàtica real, com sí que sembla que van fer —conscientment o inconscientment— alguns dels parlants joves. Així mateix, destaquem que en aquest exercici tant els parlants grans de la Selva del Camp com els informants grans de Barcelona van fer servir el MDO amb SN inanimats dues vegades, respectivament. A més, els informants grans de Barcelona van fer ús del fenomen amb el 66,7 % dels SN animats no humans —dos casos de tres.

Tasca de conversa lliure semidirigida		
Informants grans de la Selva del Camp		
Amb noms propis	Amb SN definits	Amb SN indefinits
117/127	55/64	9/13
92,1 %	85,9 %	69,2 %

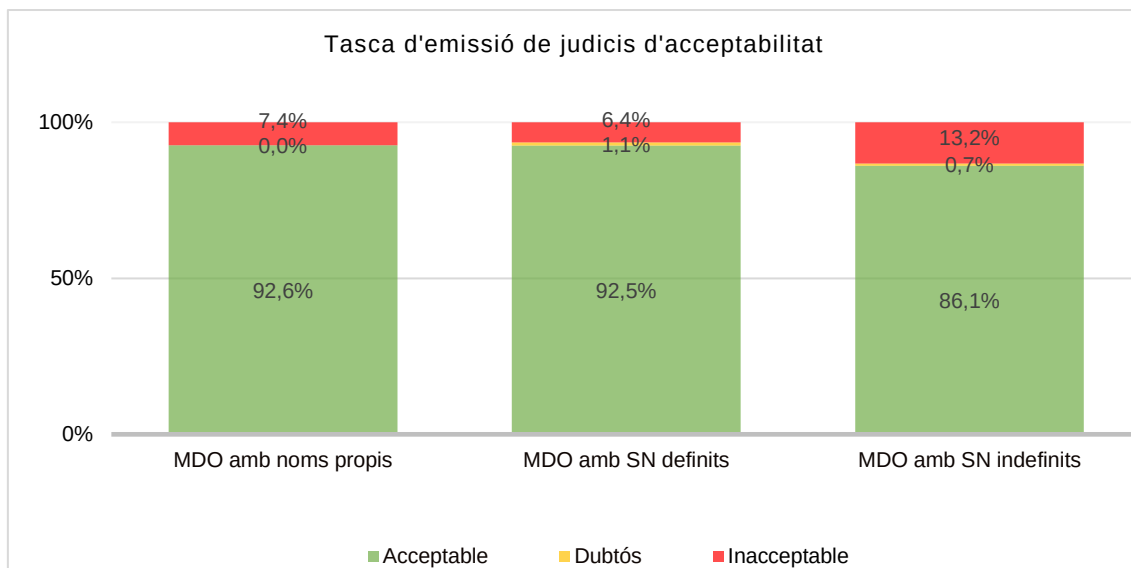
Taula 19. Presència de MDO en informants grans de la Selva del Camp segons el tipus d'OD en la tasca de conversa lliure semidirigida.

Tasca de conversa lliure semidirigida		
Informants grans de Barcelona		
Amb noms propis	Amb SN definits	Amb SN indefinits
112/136	64/78	13/19
82,4 %	82,1 %	68,4 %

Taula 20. Presència de MDO en informants grans de Barcelona segons el tipus d'OD en la tasca de conversa lliure semidirigida.

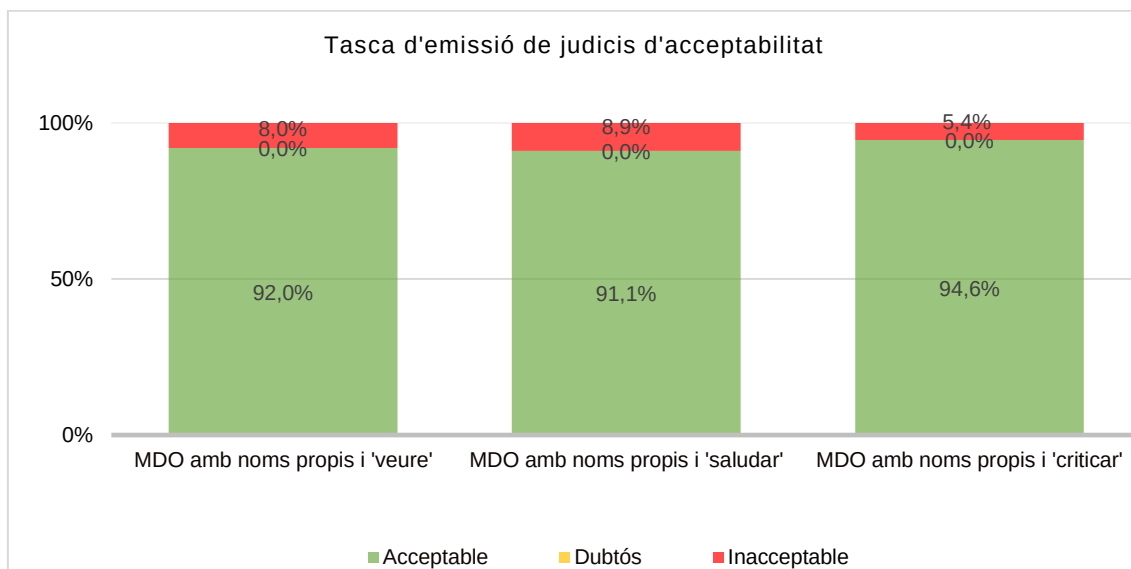
5.3. Tasca d'emissió de judicis d'acceptabilitat

Passem ara a analitzar la tasca d'emissió de judicis d'acceptabilitat. D'entrada destaquem que els parlants troben acceptables la gran majoria de casos. Això concorda amb Pineda (2023b: 176), que recordem que destaca que “la gran majoria dels parlants trobaven acceptables la gran majoria de les oracions proposades”. Així doncs, els percentatges d'exemples de MDO que els informants consideren acceptables són molt elevats, fins i tot una mica més que els que presenta Pineda (2023b). De fet, si bé en la tasca de producció oral observem una gradació en l'ús del MDO segons el tipus d'OD (taula 1), a l'hora d'emetre judicis d'acceptabilitat els parlants equiparen el MDO amb noms propis amb el MDO amb SN definits humans —el MDO amb SN indefinits humans se situa lleugerament per sota (gràfic 1).

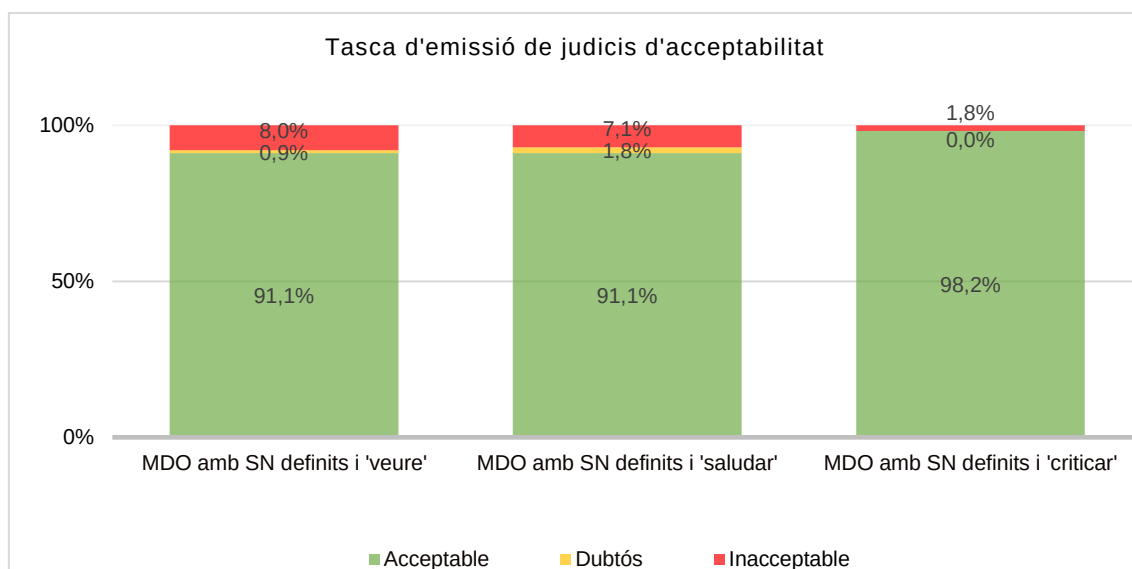

Gràfic 1. Acceptabilitat del MDO segons el tipus d'OD.

Quan afegim a l'anàlisi el factor de l'afectació verbal, notem que el grau d'acceptabilitat dels casos que vam presentar als informants és tan elevat amb noms propis (gràfic 2) i amb SN definits humans (gràfic 3) que les diferències entre verbs pràcticament desapareixen.

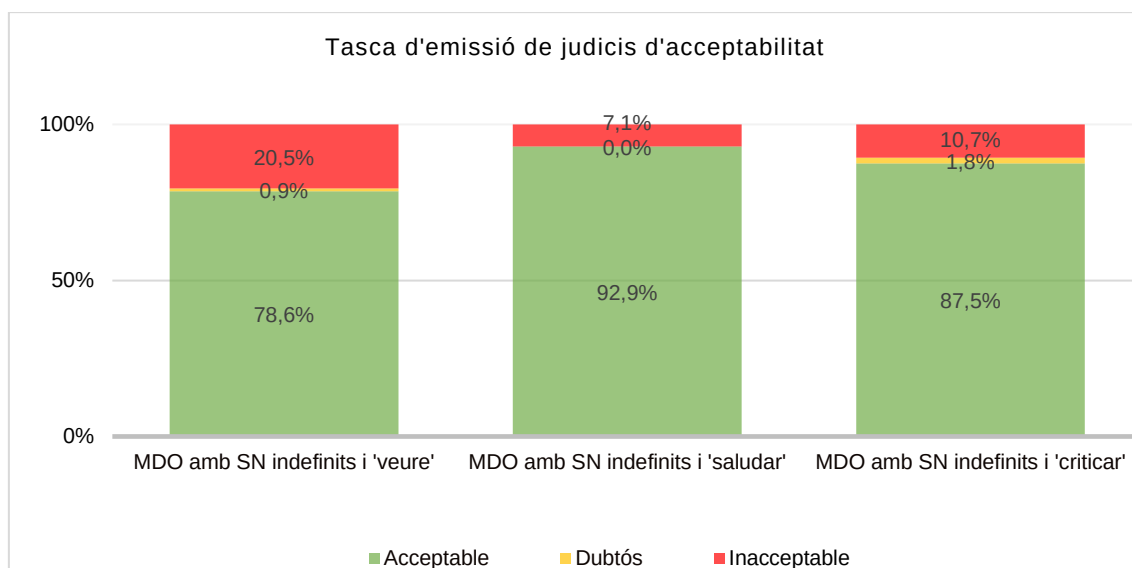

Gràfic 2. Acceptabilitat del MDO amb noms propis segons el tipus de verb.

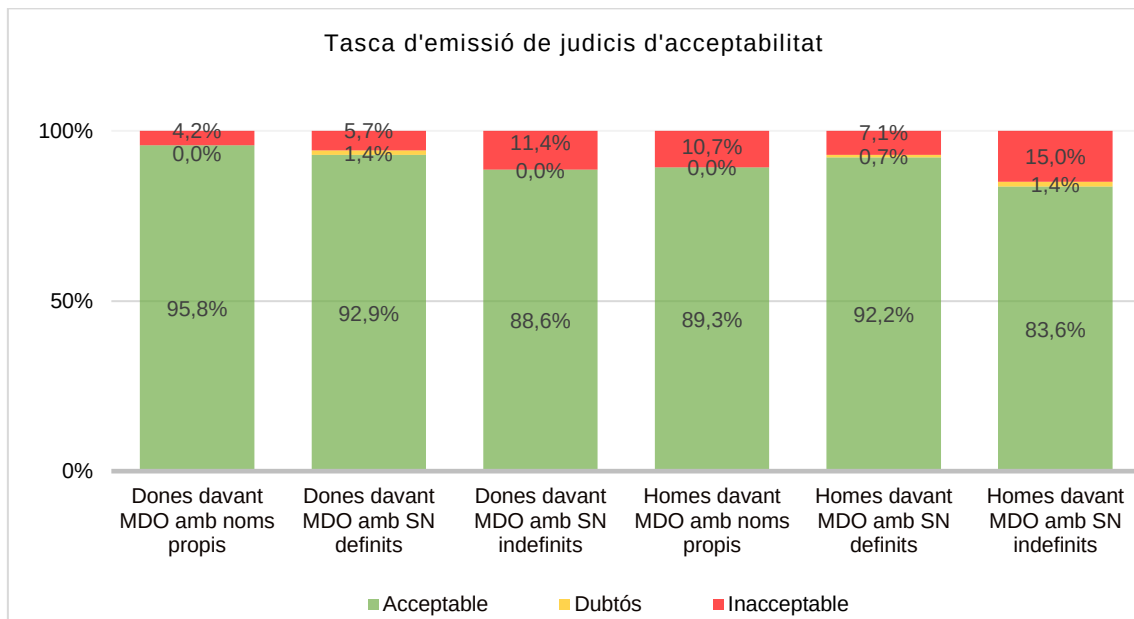
Gràfic 3. Acceptabilitat del MDO amb sintagmes nominals definits humans segons el tipus de verb.

En canvi, sí que observem divergències entre verbs amb OD formats per SN indefinits humans (gràfic 4). En el cas d'aquesta tasca, la d'acceptabilitat, les xifres d'acceptació del MDO amb SN indefinits humans són força més elevades que les d'ús del fenomen amb aquest tipus d'OD en la tasca de producció (taules 5 i 6), però les diferències entre verbs segueixen el mateix patró.

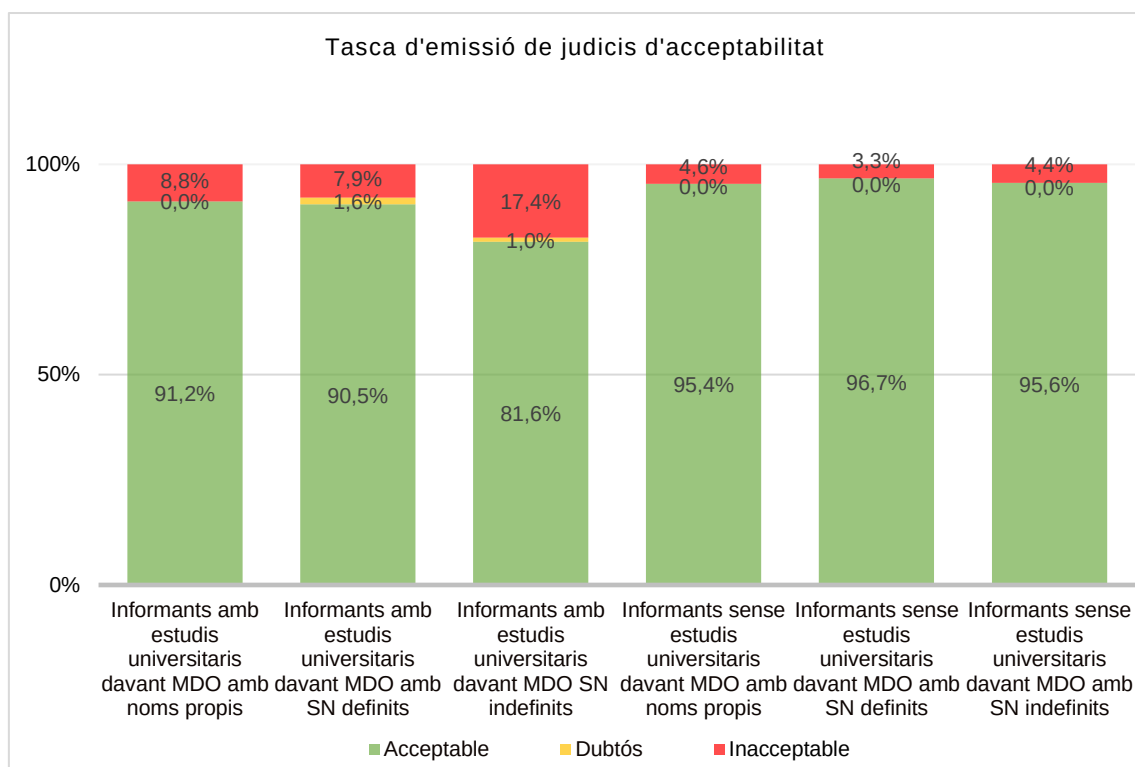
Gràfic 4. Acceptabilitat del MDO amb sintagmes nominals indefinits humans segons el tipus de verb.

Davant de casos de MDO amb diferents tipus d'OD, l'acceptabilitat entre parlants homes i dones és similar (gràfic 5), tot i que els homes toleren menys que les dones el MDO amb SN indefinits humans, fet que s'oposa als resultats d'ús del MDO amb el mateix tipus d'OD en la tasca de producció oral, que hem comentat en el subapartat 5.1 i que indicaven que els homes tenen un comportament més innovador.

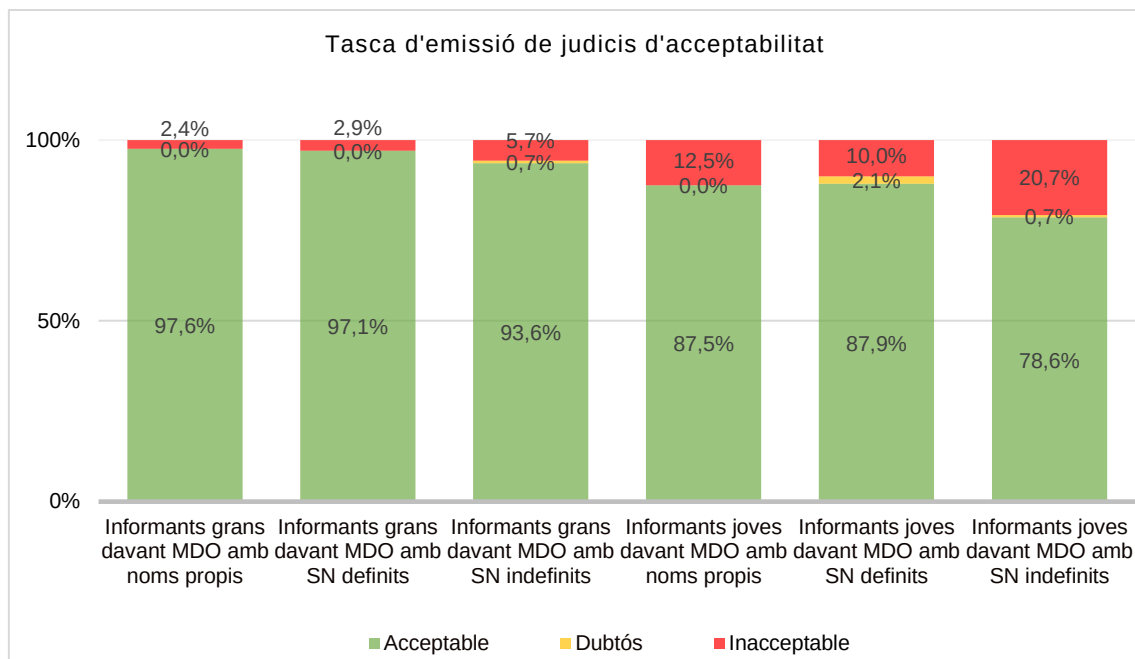
Gràfic 5. Acceptabilitat del MDO segons el gènere dels informants i el tipus d'OD.

Pel que fa a l'acceptabilitat del MDO segons el nivell d'estudis dels parlants (gràfic 6), observem que, de manera semblant als resultats de la tasca de producció oral, mostra una diferència: els informants sense estudis universitaris admeten més el fenomen que els informants amb estudis universitaris. Ara bé, en aquest exercici la divergència entre grups se suavitza.

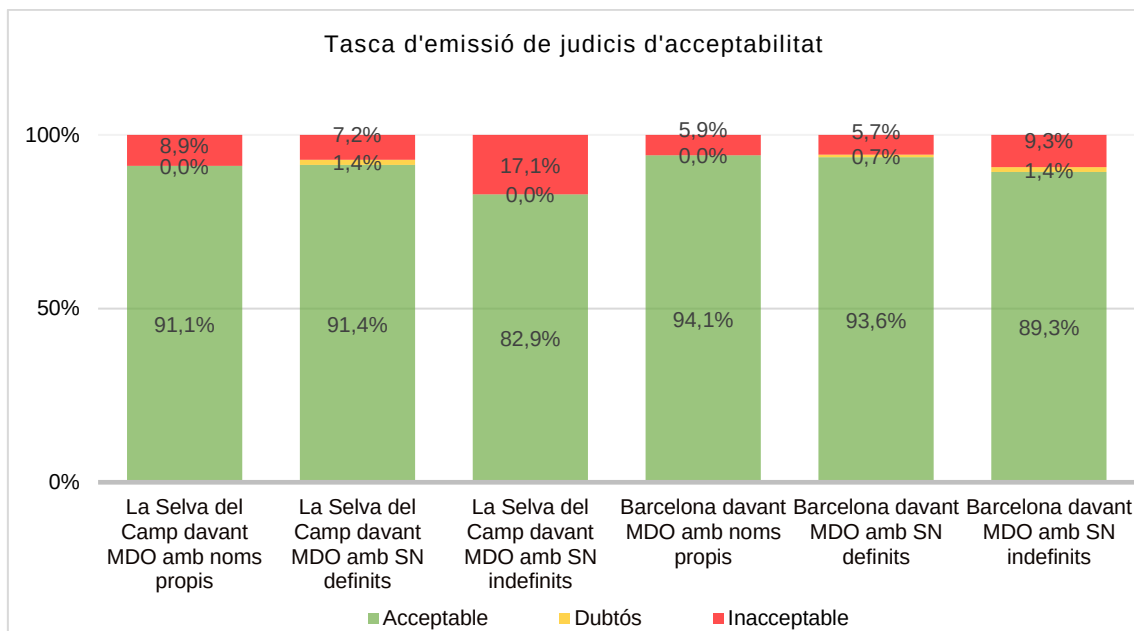
Gràfic 6. Acceptabilitat del MDO segons el nivell d'estudis dels informants i el tipus d'OD.

També observem més acceptabilitat del MDO entre informants grans que entre informants joves (gràfic 7), com en la tasca de producció oral. I, com en el cas del nivell d'estudis, en l'exercici d'acceptabilitat les diferències entre franges d'edat es redueixen respecte a les que hi havia en l'exercici de producció oral (vg. subapartat 5.1).

Gràfic 7. Acceptabilitat del MDO segons la franja d'edat dels informants i el tipus d'OD.

Si ens fixem en l'acceptabilitat del MDO segons la varietat dialectal dels informants i el tipus d'OD (gràfic 8), observem resultats molt elevats, com gairebé tots els de la tasca d'acceptabilitat, però lleugerament inferiors amb SN indefinits humans, tal com prediuen les escales de prominència. També subratllem que, en el cas de l'exercici d'acceptabilitat, les diferències entre varietats dialectals són molt menors respecte al que hem vist en l'anàlisi dels resultats de la tasca de producció oral (vg. subapartat 5.1).

Gràfic 8. Acceptabilitat del MDO segons la varietat dialectal dels informants i el tipus d'OD.

5.4. Casos *extrems* de MDO

Dediquem aquest apartat a comentar alguns casos de MDO que van més enllà de les principals categories amb què el fenomen és esperable i en les quals havíem centrat el nostre estudi. Es tracta, com veurem, d'exemples de MDO amb SN que no tenen referents humans, situats al capdavant de l'escala d'animacitat, o bé amb SN escarits, situats al capdavant de l'escala de definitud. La majoria dels exemples que comentem s'han originat en el context de la tasca de conversa lliure semidirigida (vg. subapartat 5.2), però d'altres han aparegut en altres moments de les entrevistes. Atès el caràcter d'entrada rar dels casos que comentem, i tenint en compte que els OD que contenen no eren objecte del nostre estudi, hem considerat oportú agrupar-los en un subapartat separat.

Tot i que d'aquests casos *extrems* de MDO no n'hem trobat gaires, considerem que els que hem detectat en l'estudi són força rellevants. D'una banda, hem trobat MDO

amb SN animats no humans, com els de (18). Es tracta de casos de MDO interessants que altres treballs sobre el fenomen, com el de Pineda (2023b), no han estudiat. Observem exemples de MDO amb noms d'animals domèstics —cosa una mica més esperable—, però també amb noms d'altres animals, com un ocell que passa volant prop d'uns personatges. En aquest sentit, Bossong (1991) apunta que, en les llengües del món, el MDO amb noms d'animals acostuma a restringir-se als que es fan servir de manera personal, com ara *acariciar el meu gos preferit* (vs. *caçar un cérvol*).

- (18) a. La senyora ha saludat *a* la seva gossa.
b. La noia ha saludat *a* la gosseta.
c. La ciclista es fixa que ha tocat *a* un ocell.
d. La ciclista està mirant *a* un ocell... ha vist un ocell.

És especialment remarcable l'últim d'aquests exemples, perquè, amb el mateix OD, sembla presentar MDO amb el verb *mirar* —tot i que també podria no ser un cas de MDO (vg. DIEC2, en concret l'accepció de l'entrada del verb *mirar* com a verb intransitiu amb el sentit de 'dirigir la mirada cap a un indret', p. ex. *Mira a la muntanya*)— però no amb el verb *veure*, cosa que confirmaria que l'afectació verbal és un factor clau.

També hem advertit MDO amb altres SN inanimats. Vegem-los a (19). Aquests casos es podrien explicar com a personificacions o locatius, si bé també recordem que el tercer cas podria no tractar-se d'un cas de MDO (vg. DIEC2).

- (19) a. Aquest matí els obrers han guiat *a* la grua en les obres.
b. El obrers estan assenyalant *a* la grua.
c. La Clara està mirant *a* la finestra.
d. En Xavi està assenyalant *a* n el cotxe de policia, perquè li ha agradat.
e. El Xavi està assenyalant *a* un quads.
f. El Xavi està assenyalant *a* la moto, que és un quarc.
g. La ciclista està mirant *a* la comissaria.

Un altre cas *extrem* de MDO és el de (20). Aquesta construcció, que l'informant va produir un cop havíem acabat l'entrevista, conté MDO amb un SN escarrit, el tipus d'OD que se situa al capdavant de l'escala de definitud i que, per tant, indica una gramaticalització màxima del fenomen.

- (20) Clar, hi ha gent que li fa cosa que els gravis i no trobes *a* gent.

5.5. Reflexions generals

Amb l'objectiu de completar el panorama dibuixat fins ara, analitzarem, des d'una perspectiva més aviat qualitativa i una mica més detalladament, les dades de tres informants en concret per veure com s'han comportat en les diverses tasques i entendre de manera més refinada com cal interpretar les dades de cadascun dels experiments.

El primer parlant és un home de 35 anys de la Selva del Camp sense estudis universitaris. Es tracta d'un informant que presenta molt poc ús del MDO, com mostrarem tot seguit. En la tasca de producció oral no marca cap nom propi ni cap SN definit humà i només marca un SN indefinit humà —un de sis, és a dir, el 16,7 %. Per tant, produeix construccions sense MDO com les de (21), si bé també el cas de MDO de (22).

- (21) a. Aquest matí el Xavi ha criticat la Maria.
 - b. Aquest matí els alumnes han vist la professora.
 - c. Aquest matí la carnissera ha criticar una veïna.
- (22) Aquest matí la Laia ha saludat a una amiga seva.

Així mateix, en l'exercici de conversa lliure semidirigida només fa servir el MDO amb tres noms propis —d'onze, és a dir, el 27,3 %—, amb quatre SN definits humans —de quatre, és a dir, el 44,4 %— i amb un SN indefinit humà. Observem un parell d'exemples en què no fa servir el MDO a (23) i tres casos en què sí que el fa servir a (24).

- (23) a. El Quim ha despatxat la Dolors.
 - b. El Xavi ha saludat la ciclista.
- (24) a. El Toni també ha vist a l'Àngels creuar el carrer sense mirar.
 - b. La mare ha acompanyat a la seva filla a la llar d'infants.
 - c. El Xavi ha saludat a una ciclista que passava pel davant de la comissaria.

De manera semblant, en la tasca d'emissió de judicis d'acceptabilitat només considera acceptables dos casos de MDO amb noms propis —de sis, és a dir, el 33,3 %—, tres casos de MDO amb SN definits humans —de cinc, és a dir, el 60 %— i dos casos de MDO amb noms propis —de cinc, és a dir, el 40 %. Així doncs, li semblen inacceptables les construccions amb MDO de (25) però acceptables les de (26).

- (25) a. He criticat a l'Anna davant del seu marit i ara no em parlen.
 - b. L'alumne ha saludat a la professora al passadís.
 - c. Aquest migdia la senyora Dolors ha vist a una veïna al portal.

- (26) a. Avui el David ha vist *a* l'Anna a l'entrada de l'institut.
- b. L'Àlex ha criticat *a* la seva mare i ara està castigat.
- c. La Júlia ha saludat *a* una veïna i li ha preguntat per la família.

Podem observar que, tot i que les xifres de MDO augmenten progressivament a mesura que l'informant du a terme les tasques —l'entrevistador les va presentar en l'ordre en què les hem esmentat—, aquest parlant no té gaire gramaticalitzat l'ús del fenomen. La causa pot ser l'entorn sociolingüístic que l'envolta —el de la Selva del Camp, amb menys presència del castellà que el de Barcelona, per exemple— o pot ser haver incorporat la norma al seu parlar per mitjà de la seva formació —si bé declara que no té estudis universitaris, ha cursat un cicle formatiu de grau superior. Ara bé, subratllem que fins i tot un parlant que fa tan poc ús del MDO arriba a fer-lo servir i a considerar-lo acceptable amb SN indefinits humans, que se situen molt avall en l'escala de definitud i que, per tant, indiquen un grau de gramaticalització considerable del fenomen. En definitiva, les dades d'aquest informant indiquen que el MDO, més o menys gramaticalitzat, és un fenomen clarament inestable en la gramàtica d'aquest parlant.

La segona informant que analitzem és una dona de 81 anys de Barcelona amb estudis universitaris. En aquest cas la informant presenta un ús molt elevat del MDO. En l'exercici de producció oral marca tots els noms propis, tots els SN definits humans i tots els SN indefinits humans. Vegem-ne alguns exemples a (27).

- (27) a. Aquest matí els jardiniers han saludat *a* la Maria.
- b. Aquest matí la directora ha criticat *a* la professora.
- c. Aquest matí el Pau ha vist *a* una veïna.

De la mateixa manera, en la tasca de conversa lliure semidirigida fa ús del MDO amb tots els noms propis —n'hi ha tretze casos— i tots els SN definits humans —cinc casos. Observem-ne un parell d'exemples a (28).

- (28) a. La metgessa està atenent *a* la Bet, que ha caigut i s'ha fet mal al cap.
- b. La Mar i en Roc estan ajudant *a* la mestra a penjar flors en el vidre.

A més, aquesta informant fa servir el MDO amb un SN inanimat, el de (19.d), si bé també es podria explicar l'exemple com un cas de locatiu.

Així mateix, en la tasca d'emissió de judicis d'acceptabilitat la informant considera acceptables tots els casos de MDO que ha de jutjar. Per tant, li semblen acceptables els exemples de (29).

- (29) a. Quan ha arribat a casa, la Neus ha vist *a* la Maria.

- b. La nena ha sortit corrents de l'escola i ha saludat a la seva mare.
- c. La dependenta ha criticat a una amiga seva davant dels clients.

Destaquem que, tot i que aquesta informant té estudis universitaris, fa ús del MDO de manera molt elevada. L'explicació podria ser, un cop més, el seu entorn sociolingüístic —el de Barcelona, amb molta pressió del castellà— o el fet de no haver estat escolaritzada en català. Amb tot, el fet que el fenomen es trobi tan estès en la gramàtica d'una parlant d'edat avançada i dominant de català indica que el fenomen, en aquest cas, està molt més gramaticalitzat i s'acosta molt més a l'estabilització.

La tercera parlant és una dona de 28 anys de la Selva del Camp amb estudis universitaris. Es tracta d'una informant que presenta usos del MDO notablement diferents segons l'exercici. D'entrada, en la tasca de producció oral només marca un nom propi —un de sis, és a dir, el 16,7 %— i no marca cap SN definit humà ni cap SN indefinit humà. Així doncs, formula oracions sense MDO com les de (30), tot i que també el cas de MDO de (31).

- (30) a. Aquest matí la Júlia ha vist la Maria.
- b. Aquest matí el Marc ha saludat la professora.
- c. Aquest matí el Jaume ha criticat una amiga seva.
- (31) Aquest matí els jardiniers han saludat a la Maria.

De manera similar, en l'exercici d'emissió de judicis d'acceptabilitat només considera acceptable un cas de MDO amb SN definits humans —de cinc, és a dir, el 20 %—, si bé expressa dubtes en la meitat dels altres quatre casos —l'altra meitat els troba inacceptables. Ara bé, li semblen acceptables dos casos de MDO amb SN indefinits humans —de cinc, és a dir, el 40 %— i quatre casos de MDO amb noms propis —de sis, és a dir, el 66,7 %. Per tant, li semblen inacceptables les construccions amb MDO de (32) però acceptables les de (33).

- (32) a. La Bet ha saludat a l'Anna amb una abraçada forta.
- b. El Marc ha vist a la seva mare de reüll.
- c. Aquesta tarda el Pol ha saludat a una amiga seva.
- (33) a. Ja saps que el Xavi ha criticat a la Maria?
- b. L'alumne ha saludat a la professora al passadís.
- c. Avui la Laura ha vist a una amiga seva.

A diferència del comportament mostrat en la tasca de producció oral, en la tasca de conversa lliure semidirigida fa servir el MDO amb onze noms propis —de quinze, és a dir, el 73,3 %— i amb quatre SN definits humans —de vuit, és a dir, el 50 %. Vegem un

parell d'exemples en què no fa servir el MDO a (34) i un parell en què sí que el fa servir a (35).

(34) a. L'Adrià està acusant la Xènia d'haver-la espenyat.

b. La Clara ha escoltat la professora.

(35) a. La mestra ha consolat a l'Adrià.

b. El Jaume ha saludat a la florista.

Podem apreciar que l'ús del MDO d'aquesta parlant, que és força escàs en la tasca de producció oral, augmenta molt notablement quan du a terme l'exercici de conversa lliure semidirigida. També hem constatat que en la tasca d'emissió de judicis d'acceptabilitat hi ha una àmplia acceptació del fenomen. L'explicació segurament és la diferència de control que la informant tenia sobre cada tasca. En l'exercici de producció oral, segurament de caire més acadèmic perquè consistia en la creació d'oracions a partir d'unes diapositives, va produir uns resultats sembla que més *artificials* i que no acabaven de reflectir la seva gramàtica real —llevat d'una vegada. En canvi, a l'hora de jutjar oracions que contenien MDO produïdes per algú altre, no les va trobar estranyes, potser pel tipus de tasca o pel fet que aquestes oracions tenien una mica més de context, que podria haver actuat com a element distractor. Finalment, en la tasca de parla semiespontània, el fet d'emetre un discurs de manera molt més lliure va fer aflorar unes taxes d'ús del MDO molt més alineades amb les dades generals del català central actual. Així doncs, aprofitem aquest cas per destacar la tasca de conversa lliure semidirigida com un exercici clau en l'estudi del MDO.

També subratllem una impressió sobre l'exercici de conversa lliure semidirigida. Quan l'entrevistador pronuncia l'inici d'una construcció —el subjecte i el verb— perquè l'informant la completi amb l'OD, com a (36), l'ús del MDO és més elevat de l'habitual. Concretament, en aquests casos hi ha un 93,5 % d'ús del MDO —cent de 107 casos—, mentre que la mitjana global d'ús del MDO és d'un 52,5 %. Això ens porta a suposar que es tracta d'un context facilitador per a aquest fenomen.

(36) *Entrevistador*: El Toni ha vist...

Informant: ...a l'Àngels.

Respecte a la tasca d'emissió de judicis d'acceptabilitat, també destaquem que vuit informants troben inacceptable la construcció de (37) i setze la de (38). Tot i que són exemples completament normatius, els parlants van assegurar que els formularien amb MDO.

(37) El Josep Maria ha criticat una veïna sense motiu.

(38) El jurat ha premiat la professora.

En el mateix sentit, posem en relleu que quatre parlants consideren inacceptable el cas de (39). Malgrat tractar-se d'un cas en què la normativa admet el MDO, aquests informants van afirmar que produirien la construcció sense la preposició *a*.

(39) No he trobat *a* ningú.

Per acabar les anàlisis volem remarcar algunes apreciacions dels informants. Una parlant de la Selva del Camp explica que li sembla natural dir *He vist a sa mare* o *He saludat a sa mare* —amb MDO— però que, en canvi, diria *He vist la seva mare* o *He saludat la seva mare* —sense MDO. Per tant, semblaria que aquesta informant fa ús del MDO en contextos informals —als quals associa els possessius àtons— però no en contextos formals —als quals associa els possessius tòpics—, en què segueix la normativa.

D'altra banda, una altra informant afirma que habitualment no fa servir MDO, però tot seguit se'n desdii i assegura que fa ús del MDO o no indistintament. A més, uns quants informants lamenten no pronunciar sempre la preposició *a* davant dels OD, com consideren que s'ha de fer, la qual cosa indica el grau de dubte que envolta aquest aspecte de la normativa. Aquests comentaris demostren que, tot i que el MDO “amb noms propis i sintagmes nominals està molt present en tots els dialectes del català, llevat del rossellonès” (Pineda, 2023b: 170), encara es tracta d'un fenomen força desconegut per al públic general, que no n'és conscient tot i fer-ne ús quotidianament.

6. Conclusions

En aquest treball hem presentat una anàlisi del MDO en català central amb l'objectiu d'ampliar els coneixements que tenim sobre aquest fenomen de variació sintàctica. Les dades d'un estudi basat en entrevistes individuals amb 56 informants, que van dur a terme tasques de producció oral, de conversa lliure semidirigida i d'emissió de judicis d'acceptabilitat, evidencien que el català central fa un ús notable del MDO.

D'entrada, hem confirmat el paper de les escales de definitud i d'animacitat de l'OD com a predictores de la presència del MDO en català, si bé també hem detectat que la força de la jerarquia se suavitza quan la presència del fenomen és molt elevada, és a dir, quan el fenomen s'acosta a la sistematicitat amb una determinada categoria

d'OD. En aquest sentit, com més definit i més animat és l'OD més probable és que els parlants de català central el marquin. Ara bé, també hem trobat casos de MDO amb SN esgarriats i amb SN animats no humans i SN inanimats, que se situen al capdavant de les escales de definitud i d'animacitat, respectivament, fet que indica que la gramaticalització del fenomen avança en català.

També hem comprovat que l'afectació del verb sobre l'OD és un factor clau en el MDO: com més afectació té l'acció verbal en l'OD més presència del fenomen hi ha. Així doncs, hem observat més marques davant d'OD afectats pels verbs *saludar* i *criticar* que davant d'OD que complementen el verb *veure*.

En canvi, no hem trobat gaire rellevant que els SN definits humans i els SN indefinits humans tinguin un possessiu que els determini, tot i que en el cas dels SN indefinits humans hem detectat més MDO quan no van acompanyats d'un possessiu, al revés del que havíem suposat.

Destaquem que, com havíem pronosticat, hi ha més presència del MDO en els informants de Barcelona que en els de la Selva del Camp, probablement pel grau de contacte que els parlants de cada localitat tenen amb el castellà, en què el MDO és molt més sistemàtic que en català.

Pel que fa a la variable del gènere, si bé en general no hem observat diferències entre homes i dones, amb SN indefinits humans hem vist més ús del MDO entre els homes, cosa que podria indicar que són més innovadors que les dones respecte a aquest canvi lingüístic. Ara bé, recordem que en la tasca d'emissió de judicis d'acceptabilitat passa el contrari: les dones toleren lleugerament més el MDO que els homes.

Tal com havíem previst, hem detectat més presència del MDO en parlants sense estudis universitaris que en parlants amb estudis universitaris. De manera semblant, hem observat més presència del fenomen en els informants grans que en els joves. Aquestes diferències segurament s'expliquen pel grau de penetració de la normativa en la gramàtica de cada grup.

A tall de conclusió, tot i que la norma condemna en general el MDO, aquest fenomen està molt present en català central, tant des del punt de vista de l'acceptabilitat com des del de la producció. De fet, subratllem que alguns parlants tenen el fenomen tan gramaticalitzat que consideren inacceptables construccions amb OD sense marcar.

Confiem que aquest treball hagi contribuït a fer llum sobre el funcionament del MDO en català central i pugui esperonar que es duguin a terme altres recerques que

aprofundeixin en l'abast i els factors implicats en aquest fenomen, un dels més controvertits i interessants de la sintaxi de la llengua catalana.

7. Referències bibliogràfiques

- Aissen, J. [Judith]. (2003). Differential Object Marking: Iconicity vs. Economy. *Natural Language and Linguistic Theory*, 21(3), 435-483. <https://doi.org/10.1023/A:1024109008573>.
- Andriani, L. [Luigi]. (2023). Differential Object Marking in Apulia: a descriptive overview. *Caplletra*, 74, 213-258. <https://doi.org/10.7203/caplletra.74.26042>.
- Bach, X. [Xavier]. (2018, febrer). *Elements for a description of DOM in Occitan varieties*. [Comunicació]. Romance Linguistics Seminar, Oxford, Regne Unit.
- Birdsong, D. [David], Gertken, L. [Libby], i Amengual, M. [Mark] (COERLL, University of Texas at Austin). (2012). *Bilingual language profile: An easy-to-use instrument to assess bilingualism*. <https://sites.la.utexas.edu/bilingual/>.
- Boeddu, D. [Daniela]. (2020). The Differential Object Marking of The Arborese Dialect of Sardinian in Language Contact Setting. *Journal of Language Contact*, 13(1), 17-56. <https://doi.org/10.1163/19552629-bja10002>.
- Bosson, G. [Georg]. (1989). Morphemic Marking of Topic and Focus. *Belgian Journal of Linguistics*, 4(1), 27-51. <https://doi.org/10.1075/bjl.4.03bos>.
- Bosson, G. [Georg]. (1991). Differential Object Marking in Romance and Beyond. A: D. [Dieter] Wanner i D. [Douglas] A. Kibbee, *New Analyses in Romance Linguistics: Selected papers from the Linguistic Symposium on Romance Languages XVIII, Urbana-Champaign, April 7-9, 1988* (p. 143-170). John Benjamins. <https://doi.org/10.1075/cilt.69.14bos>.
- Bosson, G. [Georg]. (1998). Le marquage différentiel de l'objet dans les langues d'Europe. A: J. [Jack] Feuillet, *Actance et Valence dans les langues d'Europe* (p. 193-258). De Gruyter. <https://doi.org/10.1515/9783110804485.193>.
- DIEC2 = Institut d'Estudis Catalans. (2024). *Diccionari de la llengua catalana*. <https://dlc.iec.cat/>.

- Fabra, P. [Pompeu]. (1918 [1933]). *Gramàtica catalana*. Institut d'Estudis Catalans.
- Fábregas, A. [Antonio]. (2013). Differential Object Marking in Spanish: state of the art. *Borealis: An International Journal of Hispanic Linguistics*, 2(2), 1-80. <http://dx.doi.org/10.7557/1.2.2.2603>.
- García García, M. [Marco]. (2018). Nominal and verbal parameters in the diachrony of differential object marking in Spanish. A: I. [Ilja] A. Seržant i A. [Alena] Witzlack-Makarevich, *The diachronic typology of differential argument marking* (p. 207-239). Language Science Press. <http://dx.doi.org/10.5281/zenodo.1228257>.
- GIEC = Institut d'Estudis Catalans. (2023). *Gramàtica de la llengua catalana*. <https://giec.iec.cat/inici>.
- Idescat (Institut d'Estadística de Catalunya). (2018). *Enquesta d'usos lingüístics de la població*. <https://www.idescat.cat/pub/?id=eulp>.
- Iemmolo, G. [Giorgio]. (2010). Topicality and differential object marking: evidence from Romance and beyond. *Studies in Language*, 34(2), 239-272. <https://doi.org/10.1075/sl.34.2.01iem>.
- Irimia, M. A. [Monica Alexandrina]. (2023). Differential Object Marking in Romanian: an overview. *Caplletra*, 74, 287-313. <https://doi.org/10.7203/caplletra.74.26044>.
- Irimia, M. A. [Monica Alexandrina], i Mardale, A. [Alexandru] (eds.). (2023). *Differential Object Marking in Romance: Towards microvariation*. John Benjamins. <https://doi.org/10.1075/la.280>.
- Kabatek, J. [Johannes], Obrist, P. [Philipp], i Wall, A. [Albert] (eds.). (2021). *Differential Object Marking in Romance: The third wave*. De Gruyter. <https://doi.org/10.1515/9783110716207>.
- Labèrnia, A. [Aina]. (2015). *La incidència de certs factors sociolingüístics en la implantació de setze variants sintàctiques en català*. [Tesi doctoral, Departament de Traducció i Ciències del Llenguatge, Universitat Pompeu Fabra]. TDX. <https://www.tdx.cat/handle/10803/315284?show=full&locale-attribute=en>.
- Laca, B. [Brenda]. (1995). Sobre el uso del acusativo preposicional en español. A: C. [Carmen] Pensado, *El complemento directo preposicional* (p. 61-92). Visor.
- Laca, B. [Brenda]. (2006). El objeto directo. La marcación preposicional. A: C. [Concepción] Company Company, *Sintaxis histórica de la lengua española. Primera*

- parte: *La frase verbal* (p. 423-475). Fondo de Cultura Económica-Universidad Nacional Autónoma de México.
- Ledgeway, A. [Adam]. (2023). Differential Object Marking in the dialects of southern Italy: an overview. *Caplletra*, 74, 183-212. <https://doi.org/10.7203/caplletra.74.26041>.
- Martí Girbau, N. [Núria]. (2002). El SN: els noms. A: J. [Joan] Solà, M. R. [Maria-Rosa] Lloret, J. [Joan] Mascaró i M. [Manuel] Pérez Saldanya, *Gramàtica del català contemporani* (p. 1281-1335). Empúries.
- Mürmann, S. [Sophie]. (2021). *Differential Object Marking and role semantics in Romance*. [Tesi doctoral, Philosophischen Fakultät, Universität zu Köln]. KUPS. <https://kups.ub.uni-koeln.de/70360/>.
- Næss, Å. [Åshild]. (2004). What markedness marks: the markedness problem with direct objects. *Lingua*, 114(9-10), 1186-1212. <https://doi.org/10.1016/j.lingua.2003.07.005>.
- Pensado, C. [Carmen] (ed.). (1995). *El complemento directo preposicional*. Visor.
- Perpiñán, S. [Silvia]. (2018). On Convergence, Ongoing Language Change, and Crosslinguistic Influence in Direct Object Expression in Catalan–Spanish Bilingualism. *Languages*, 3(2), 14, 1-23. <https://doi.org/10.3390/languages3020014>.
- Pineda, A. [Anna]. (2021a). The development of DOM in the diachrony of Catalan: (dis)similarities with respect to Spanish. A: J. [Johannes] Kabatek, P. [Philipp] Obrist i A. [Albert] Wall, *Differential Object Marking in Romance: The third wave* (p. 243-277). De Gruyter. <https://doi.org/10.1515/9783110716207-009>.
- Pineda, A. [Anna]. (2021b). El marcatge diferencial d'objecte en català (i Fabra). A: M. A. [Miquel Àngel] Pradilla, *De llengua i societat: De la proposta fabriana a la reforma normativa de l'IEC* (p. 211-222). Institut d'Estudis Catalans.
- Pineda, A. [Anna]. (2023a). L'acusatiu preposicional en català: història, controvèrsia i ús. *Llengua & Literatura*, 33, 113-135. <https://doi.org/10.2436/20.2502.01.110>.
- Pineda, A. [Anna]. (2023b). L'acusatiu preposicional en català: d'on venim i cap a on anem? *Caplletra*, 74, 149-182. <https://doi.org/10.7203/caplletra.74.26040>.
- Pineda, A. [Anna]. (en premsa). El complement directe i el marcatge diferencial d'objecte. A: J. [Josep] Martines, M. [Manuel] Pérez Saldanya i G. [Gemma] Rigau, *Gramàtica del català antic*.
- Pineda, A. [Anna]. (en preparació). Differential Object Marking in Catalan in the Romance Context.

- Rohlf, G. [Gerhard]. (1971). Autour de l'accusatif prépositionnel dans les langues romanes: concordances et discordances. *Revue de Linguistique Romane*, 35, 312-334.
- Rohlf, G. [Gerhard]. (1973). Panorama de l'accusatif prépositionnel en Italie. *Studii și Cercetari Lingvistice*, 24, 617-621.
- Romero Heredero, D. [Diego]. (2020). *Semántica verbal y MDO en español*. [Tesi doctoral, Departamento de Filología, Comunicación y Documentación, Universidad de Alcalá - Universität zu Köln]. E_BUAH. <https://ebuah.uah.es/dspace/handle/10017/51207>.
- Romero Heredero, D. [Diego], i García García, M. [Marco]. (2023). Differential Object Marking in Spanish: the effect of affectedness. *Caplletra*, 74, 259-285. <https://doi.org/10.7203/caplletra.74.26043>.
- Romieu, M. [Maurice], i Bianchi, A. [André]. (2005). *Gramatica de l'occitan gascon contemporanèu*. Presses universitaires de Bordeaux.
- Salvador, V. [Vicent], i Pérez Saldanya, M. [Manuel]. (1993). Transitivity and interference linguistic: the construction A+complement d'objet direct in Spanish and in Catalan. *Contrastes. Revue de linguistique contrastive*, 39-67.
- Sancho Cremades, P. [Pelegri]. (2002). La preposició i el sintagma preposicional. A: J. [Joan] Solà, M. R. [Maria-Rosa] Lloret, J. [Joan] Mascaró i M. [Manuel] Pérez Saldanya, *Gramàtica del català contemporani* (p. 1689-1796). Empúries.
- Solà, J. [Joan]. (1994). *Sintaxi normativa: estat de la qüestió*. Empúries.
- Von Heusinger, K. [Klaus], i Kaiser, G. A. [Georg A.]. (2007). Differential Object Marking and the lexical semantics of verbs in Spanish. A: G. A. [Georg A.] Kaiser i M. [Manuel] Leonetti, *Proceedings of the Workshop "Definiteness, Specificity and Animacy in Ibero-Romance Languages"* (p. 85-110). Universität Konstanz, Fachbereich Sprachwissenschaft (Arbeitspapier 122). <https://kops.uni-konstanz.de/entities/publication/e8789519-d910-43cc-b244-c63b94967630>.
- Von Heusinger, K. [Klaus], i Kaiser, G. A. [Georg A.]. (2011). Affectedness and Differential Object Marking in Spanish. *Morphology*, 21, 593-617. <https://doi.org/10.1007/s11525-010-9177-y>.

8. Annexos

EXEMPLE

Aquest matí...

la dona + **rentar** + cotxe

Aquest matí la dona ha rentat el cotxe.

Aquest matí...

la Júlia + **veure** + Maria

Aquest matí...

el Marc + **saludar** + professora

EXAMPLE

Aquest matí...

el noi + **comprar** + llibre

Aquest matí el noi ha comprat un llibre.

Aquest matí...

la carnissera + **criticar** + veïna

Aquest matí...

el Jaume + **criticar** + amiga seva

1. Avui la Laura ha vist a una amiga seva.
2. He criticat a l'Anna davant del seu marit i ara no em parlen.
- 3. Els adolescents es miraven l'un l'altre.**
4. Avui el David ha vist a l'Anna a l'entrada de l'institut.
- 5. El Josep Maria ha criticat una veïna sense motiu.**
6. L'alumne ha saludat a la professora al passadís.
- 7. El Pau ha comprat a un llibre.**
8. L'Àlex ha criticat a la seva mare i ara està castigat.
9. Aquesta tarda el Pol ha saludat a una amiga seva.
- 10. No he trobat a ningú.**
11. Els jardineros han saludat a la Maria quan ha entrat al parc.
12. El Marc ha vist a la seva mare de reüll.
- 13. Ja han felicitat a tothom.**
14. Ja saps que el Xavi ha criticat a la Maria?
15. Aquest matí la Laia ha vist a la professora al metro.
- 16. La Maria ens ha renyat a mi i a l'Anna.**
17. La Júlia ha saludat a una veïna i li ha preguntat per la família.
18. Quan ha arribat a casa, la Neus ha vist a la Maria.
- 19. El Joan ha agafat a la cadira.**
20. La dependenta ha criticat a una amiga seva davant dels clients.
21. La nena ha sortit corrents de l'escola i ha saludat a la seva mare.
- 22. T'ha visitat a tu.**
23. La Bet ha saludat a l'Anna amb una abraçada forta.
- 24. El jurat ha premiat la professora.**
25. Aquest migdia la senyora Dolors ha vist a una veïna al portal.